એકમ ૧૫

૧

પોસ્ટકાર્ડની મજબૂતાઈ

પોસ્ટકાર્ડને ટેબલ પર ઊભું ગોઠવો.
તેના પર ચોપડી મૂકો.
શું પોસ્ટકાર્ડ ચોપડીનો ભાર ખમી શકે છે ?

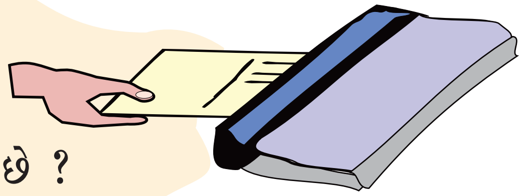

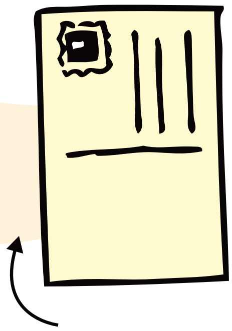

હવે આ કરીને જુઓ.

પોસ્ટકાર્ડને ગોળ વાળીને પાઈપ જેવું બનાવી લો.

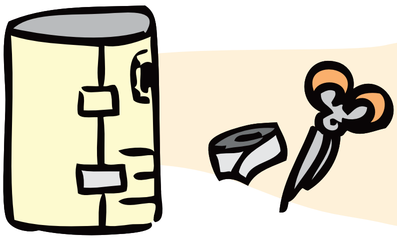

ટેપથી તેના બંને છેડાને ચોંટાડો.

હવે તેના ઉપર એક ચોપડી મૂકો.
શું ચોપડી તેના પર રહી શકે છે ?
હવે વધારે ચોપડીઓ મૂકતા જાવ.
અને જુઓ કે પોસ્ટકાર્ડ વધુમાં વધુ કેટલી ચોપડીઓનો ભાર ખમી શકે છે ?

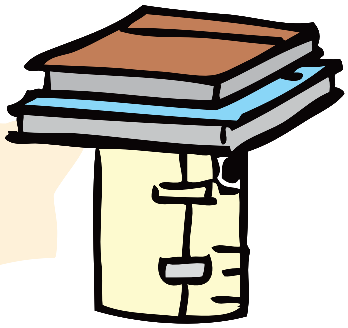

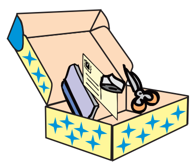

એકમ ૧૫

૨

શું ગબડે ? શું સરકે ?

ચિત્ર જુઓ.

બગીચામાં કેટલાંક બાળકો વસ્તુઓને ગબડાવે છે અને સરકાવે છે.

કેટલીક વસ્તુઓ એવી હોય છે, જેને ગબડાવી શકાય છે અને કેટલીક વસ્તુઓને સરકાવી શકાય છે.

જ્યારે કેટલીક વસ્તુઓને ગબડાવી પણ શકાય છે અને સરકાવી પણ શકાય છે.

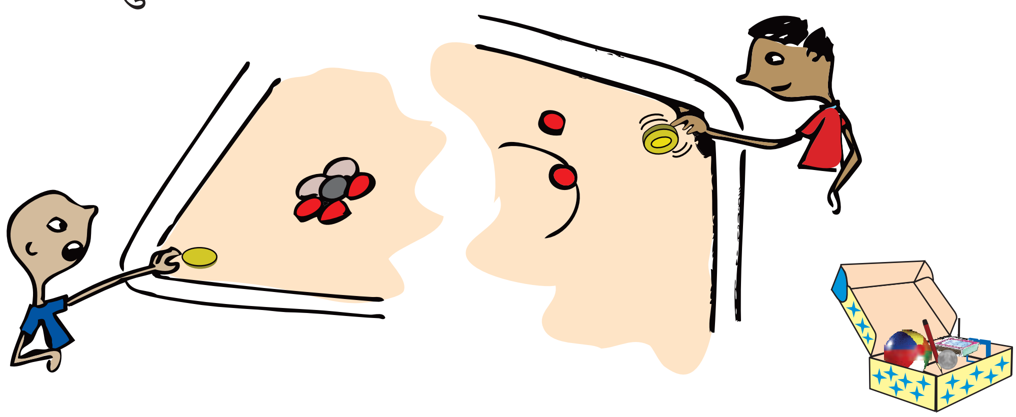

એકમ ૧૫

૪

સિક્કાની રમત

સિક્કાને આ રીતે પકડો.

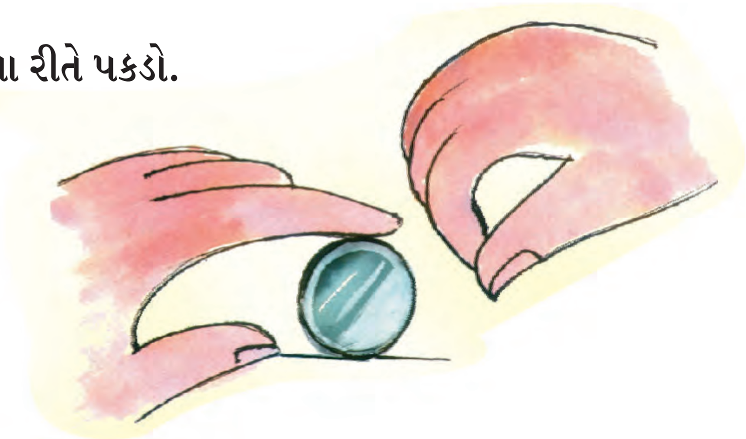

સિક્કાને ગોળ ફેરવો. શું તે દડા જેવો દેખાય છે ?

શું સિક્કો ગબડે છે ?
શું તે સરકી પણ શકે છે ? કરીને જુઓ.

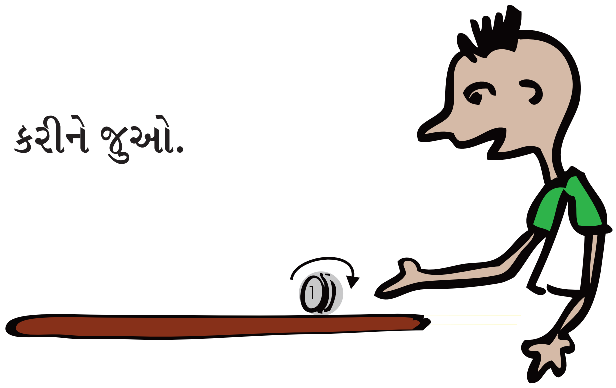

શું તમે એક રૂપિયાના સિક્કાને આવી રીતે ઊભો રાખી શકો છો ?

હવે ૨ રૂપિયા અને ૫ રૂપિયાના સિક્કા લઈને આવું કરવાનો પ્રયત્ન કરો.

એકમ ૧૬

૧

ગણો, પણ જૂથમાં

જુઓ અને સંખ્યાનું અનુમાન કરો.

શું તમે અનુમાન લગાવી શકો છો કે અહીં કેટલા કપ છે ?

કેટલા જોડી બૂટ છે ? શું તમે અંદાજ લગાવી શકો છો ?

૩ અને ૩ મળી ૬ કપ થયા. ૪ કપ નીચે છે, તો કુલ ૧૦ કપ થવા જોઈએ.

અહીં ત્રણ હરોળ છે. દરેક હરોળમાં ૩-૩ જોડી બૂટ છે. તેથી અહીં ૯ જોડી બૂટ છે.

એકમ ૧૬

3

નીચે જુદાં-જુદાં જૂથમાં વસ્તુઓ મૂકેલી છે. કોઈ પણ જૂથની વસ્તુને ગણ્યા વગર કેટલી વસ્તુ છે તેનું અનુમાન કરો.

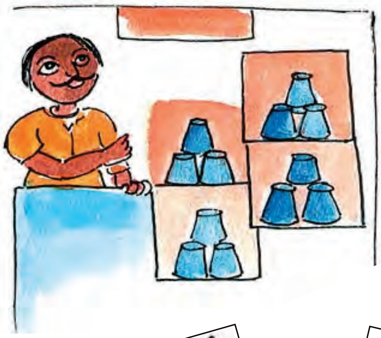

__________ પ્યાલા

__________ બંગડીઓ

__________ બુટ્ટીઓની જોડી

અહીં ચમચીઓનાં ૩ જૂથ છે.

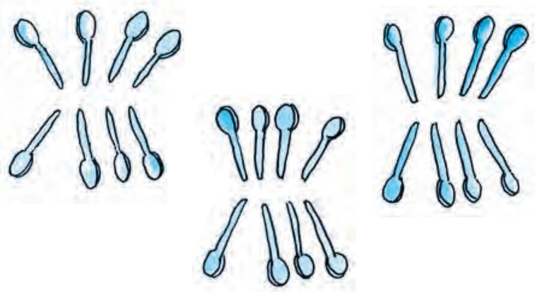

- દરેક જૂથમાં કેટલી ચમચીઓ છે ?

____

- અનુમાન કરો કે કેટલી ચમચીઓ હશે ?

____

એકમ ૧૬

૮

મોટું ગાજર

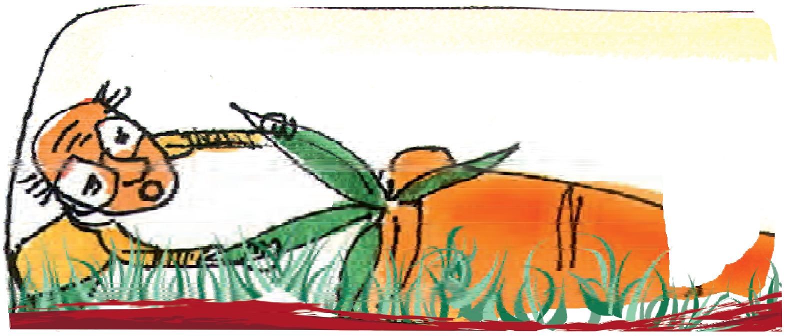

એક ડોસાએ વાવ્યું બીજ,
હતું એ ગાજરનું બીજ;
ખૂબ વધ્યું એ ખૂબ વધ્યું,
મીઠું ગાજર ખૂબ વધ્યું.

ડોસાએ જોરથી ખેંચી જોયું,
તોયે બહાર ના ગાજર આવ્યું;
બૂમ પાડીને પત્ની બોલાવી,
આવ અહીંયા દોડ લગાવી.

ડોસો ખેંચે ગાજર પાન,
ડોસી ખેંચે ઝાઝે જોર;
બહાર ના આવે ગાજર ખાસ,
થાક્યા બંને ખેંચી આજ.

ડોસીએ પૌત્રીને પાડી બૂમ,
ત્રણે મળીને ખેંચે ખૂબ;
બહાર ના આવે ગાજર ખાસ,
થાક્યા ત્રણે ખેંચી આજ.

૮

પૌત્રીએ પાડી કૂતરાને બૂમ
આવ અહીંયા ખેંચીએ ખૂબ
ડોસો, ડોસી, પૌત્રી ને કૂતરો
ખેંચે ગાજર જોશમ જોશ.

બહાર ના આવે ગાજર ખાસ
ખેંચી સૌએ થાક્યા આજ
કેટલું ખેંચીએ ? કેટલી વાર?
તોયે ના આવે ગાજર હાથ.

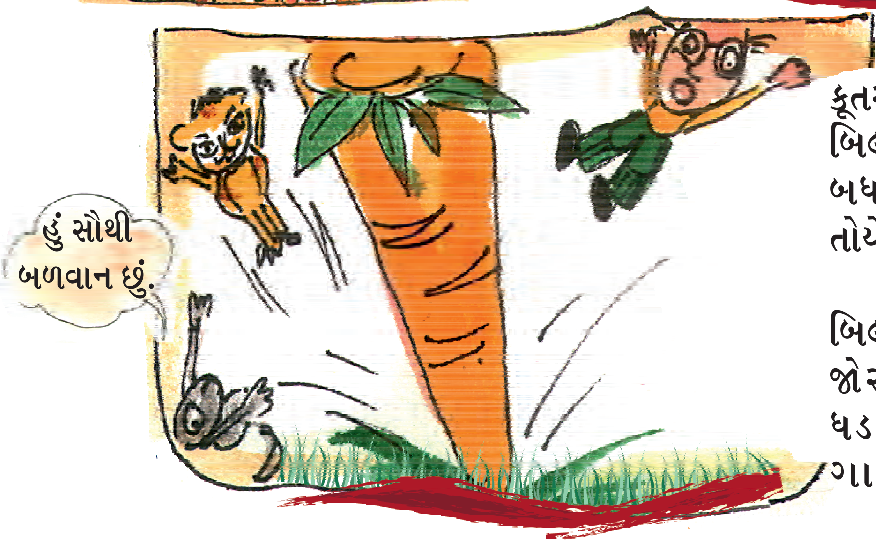

કૂતરાએ પાડી બિલ્લીને બૂમ,
બિલ્લીએ પકડી કૂતરાંની પૂંછ;
બધાંએ જોર લગાવ્યું આજ,
તોયે ના હાલ્યું ગાજર ખાસ.

બિલ્લીએ બોલાવ્યું ઉંદરને પાસ,
જોર વધ્યું એ સૌનું ખાસ;
ધડામ કરતાં જઈ પડયાં,
ગાજર સાથે લઈ પડયા.

ભેગાં મળી ગયા ત્યાં જોડે,
બનાવ્યો ગાજરનો હલવો રસોડે;
ચપચપ, ચપચપ કરતાં જાય,
મીઠો હલવો ખાતાં જાય.

એકમ ૧૬

૧૦

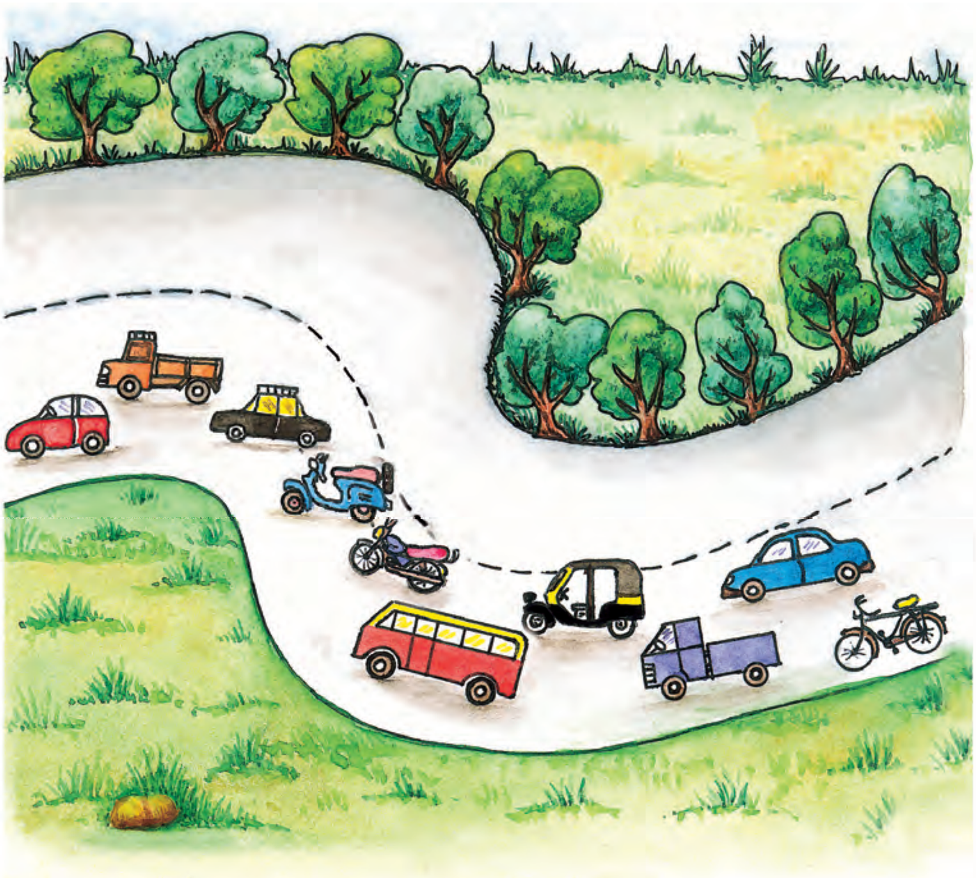

છઠ્ઠો	દશમો	પહેલો	નવમો	બીજો

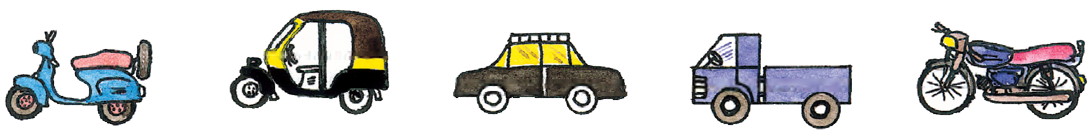

ચોથો	સાતમો	ત્રીજો	આઠમો	પાંચમો

એકમ ૧૬

૧૧

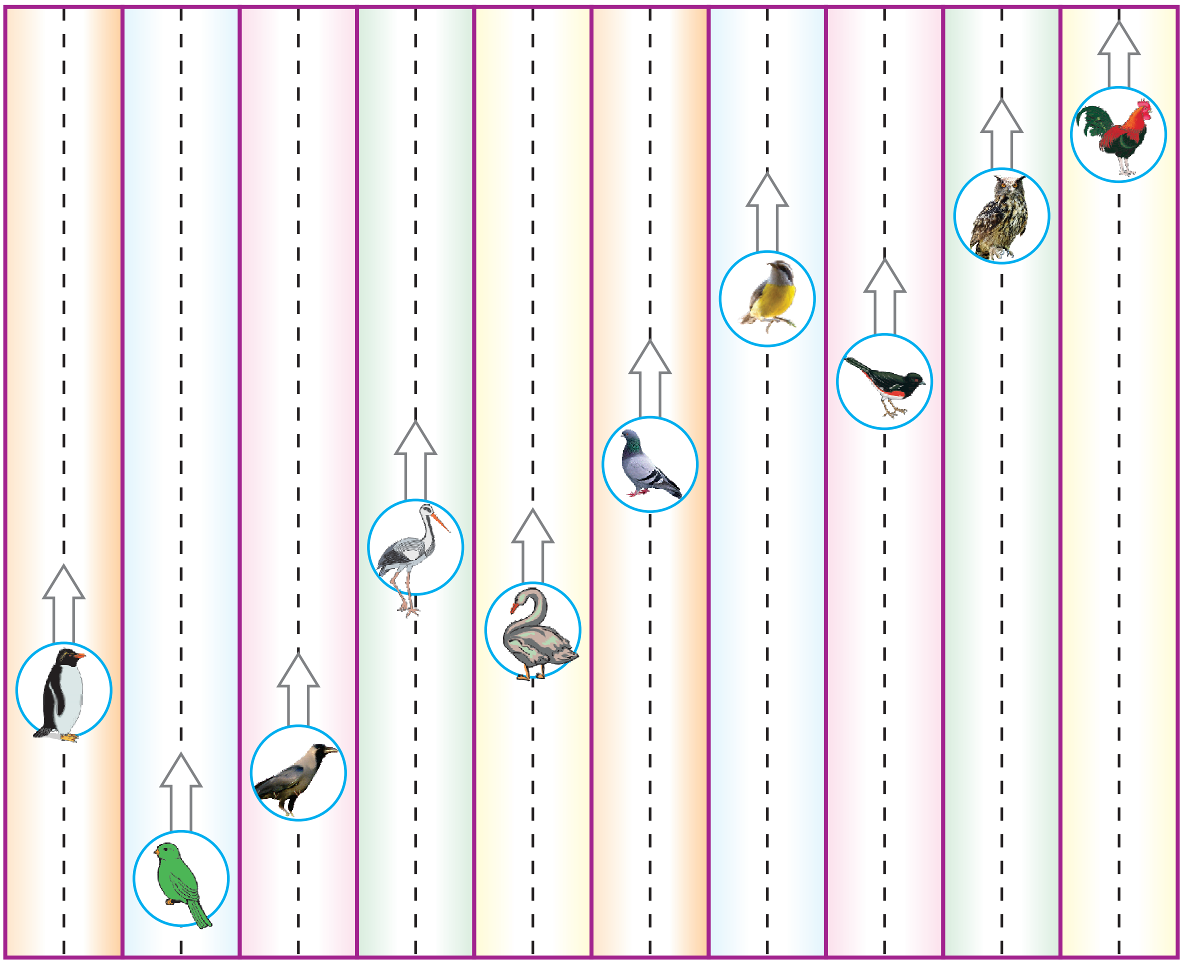

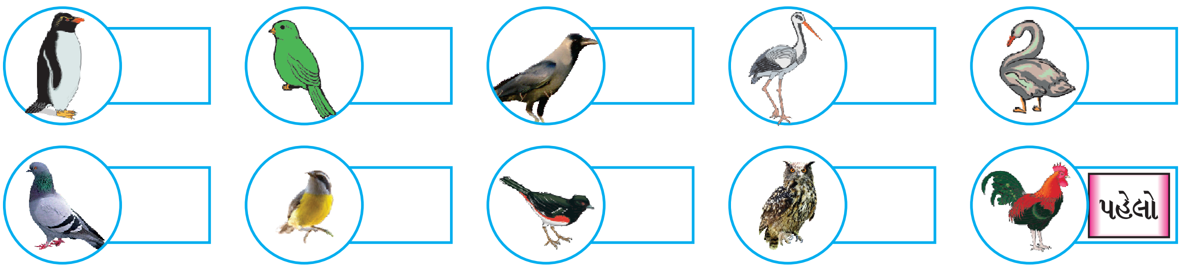

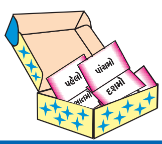

એકમ ૧૭

૧

ચાલાક ગધેડું

રામુ પાસે એક ગધેડું હતું. તે દરરોજ તેની પીઠ પર મીઠાની બોરીઓ મૂકી તેને બજારમાં લઈ જતો. બજાર જવા માટે તેને વચ્ચે એક નદી ઓળંગવી પડતી હતી.

એક દિવસ નદી પસાર કરતાં ગધેડું લપસીને નદીમાં પડી ગયું. જ્યારે તે ઊભું થયું, ત્યારે મીઠાની બોરી તેને હલકી લાગવા માંડી.

વિચારો ગધેડાને બોરી હલકી કેમ લાગવા માંડી ?

ગધેડું બહુ ખુશ થઈ ગયું અને તેને એક યુક્તિ સૂઝી કે કાલે નદી ઓળંગતાં પાણીમાં ડૂબકી મારવી. ગધેડાએ યુક્તિ મુજબ ડૂબકી મારી.

૧

વિચારો હવે શું થયું હશે ?

ગધેડું આ રીતે પોતાની યુક્તિ અજમાવતું રહ્યું.

એક દિવસ રામુને ગધેડાની ચાલાકી સમજાઈ ગઈ. તેણે

હવે મીઠાની જગ્યાએ બોરીઓમાં ઊન ભરી દીધું.

વિચારો આ વખતે ગધેડું નદીમાં ડૂબકી લગાવશે, તો શું થશે ? શા માટે ?

કહો જોઈએ :

(૧) ઊનના બદલે બોરીમાં ખાંડ ભરીએ, તો શું થાય ?

(૨) બોરીમાં પથ્થર ભરીએ, તો શું થાય ?

(૩) બોરીમાં રેતી ભરીએ, તો શું થાય ?

એકમ ૧૭

૨

વાંદરાની યુક્તિ

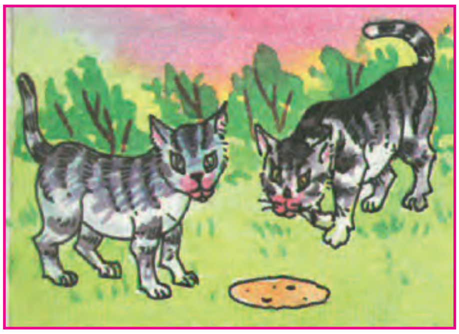

કહો જોઈએ :

(૧) બે બિલાડીઓનો ઝઘડો દૂર કરવા વાંદરાએ કઈ યુક્તિ કરી ?

(૨) વાંદરો ક્યારે-ક્યારે રોટલો ખાઈ જતો હતો ?

(૩) છેલ્લે એક ત્રાજવામાં રોટલો અને બીજા ત્રાજવામાં કશું ન રહેતાં વાંદરાએ કઈ યુક્તિથી રોટલો ખાધો ?

(૪) વાંદરાને તોલતાં નહોતું આવડતું કે ચાલાકીપૂર્વક આવું કરતો હતો ?

એકમ ૧૭

૪

ચીચવાની કમાલ

નીરવને ચીચવા ઉપર હીંચકો ખાવા માટે એક સાથીની જરૂર છે.

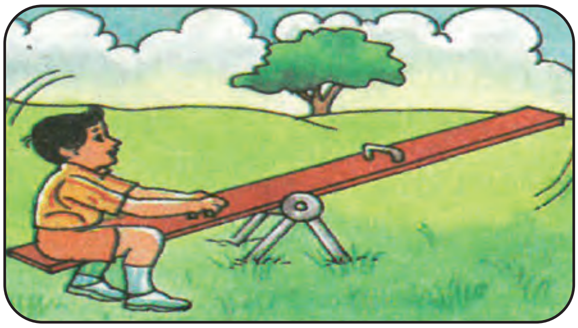

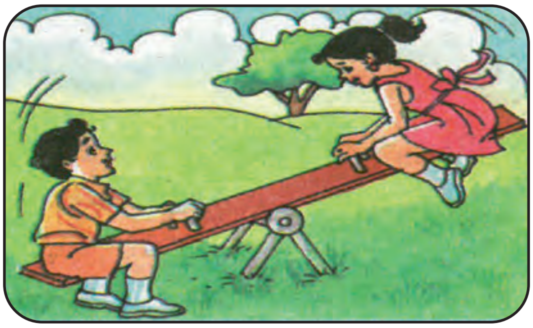

શેફાલી નીરવને મદદ કરવા માટે આવે છે.

છતાં પણ નીરવ વારંવાર નમે છે.
શું તમે કહી શકો કે આવું કેમ બન્યું ?
કહો જોઈએ, નીરવ શેફાલીથી ભારે છે કે હલકો?
હવે જેનિફર તેમને મદદ કરવા આવે છે.

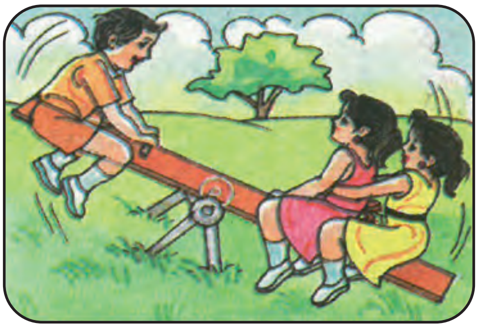

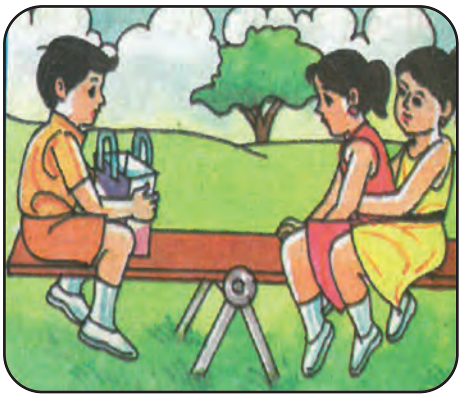

શું તમે કહી શકો કે નીરવ તરફનો ચીચવાનો છેડો ઉપર કેમ ગયો ? શેફાલી અને જેનિફર બંનેના કુલ વજનથી નીરવ ભારે છે કે હલકો ?
હવે નીરવ પોતાની સાથે તેનો થેલો લઈને આવે છે.
હવે હીંચકો ખાવાની બહુ મજા પડે છે.

કહો જોઈએ :

ચીચવો બંને બાજુ સરખો ક્યારે થાય ?

એકમ ૧૭

૬

છોટુ વાંદરો અને ગાજર

ચિક્કી અને મિક્કી સસલાને એક થેલો મળ્યો.
તેની અંદર ગાજર હતાં.
ચિક્કી અને મિક્કી લડવા લાગ્યાં.
છોટુ વાંદરો તેમની મદદ કરવા માટે આવ્યો.
છોટુ વાંદરો તેમની મદદ કરવા માટે કંઈક લઈને આવ્યો હતો.

૬

અંદાજ લગાવો કે ચિક્કી અને મિક્કીની મદદ માટે છોટુ શું લાવ્યો હશે ? →

☞ **કહો જોઈએ :**

(૧) તમારાં માતા-પિતા તમારા કુટુંબ માટે ગાજર ખરીદે છે ?
એક વખતમાં તે કેટલાં ગાજર ખરીદે છે ?

(૨) શાકભાજીવાળો ગાજર કેવી રીતે તોલે છે ?

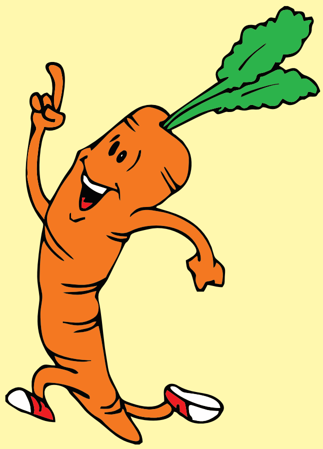

એકમ ૧૮

૧

પીલાં અને ચાલાક શિયાળ

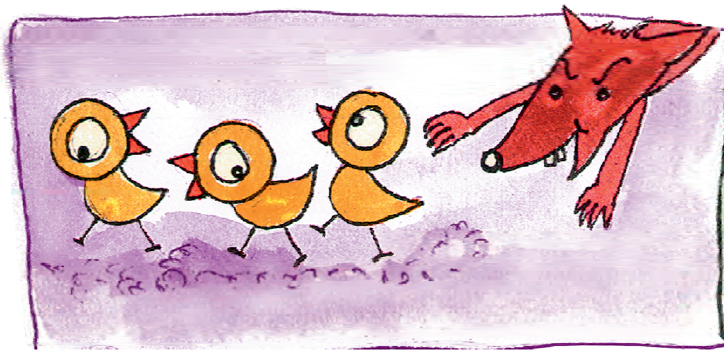

ટીકલુ ખેડૂતના ખેતરમાં મરઘીનાં ઘણાં પીલાં હતાં. એક દિવસ એક ચાલાક શિયાળે તેની આસપાસ તોફાની પીલાંને રમતાં જોયાં.

તે દિવસથી તેણે રોજ એક-એક કરીને પીલાં ચોરીને ખાવાનાં શરૂ કર્યાં. ટીકલુ તે જાણી ગઈ. તેણે શિયાળને પૂછ્યું.

હવે, ટીકલુએ સવાર-સાંજ પીલાંને ગણવાનાં શરૂ કર્યાં. પણ પીલાં તો અહીં-તહીં ફર્યા કરે. ગણવાં કેવી રીતે ?

તે કહે - “હું દસ-દસ પીલાંને ગણી એક-એક ટોપલીમાં મૂકીને ગણતરી કરીશ. જો પીલાંની સંખ્યા ઓછી થઈ તો આ શિયાળની ખેર નથી.”

૧

બીજા દિવસે ટીકલુએ પોતાનાં પીલાં ગણ્યાં.

- દસ - દસ પીલાં ભરેલી કેટલી ટોપલીઓ છે ?

  ____

- અહીં બધાં મળીને કેટલાં પીલાં છે ?
  ૫૦ + ૪ = ______________

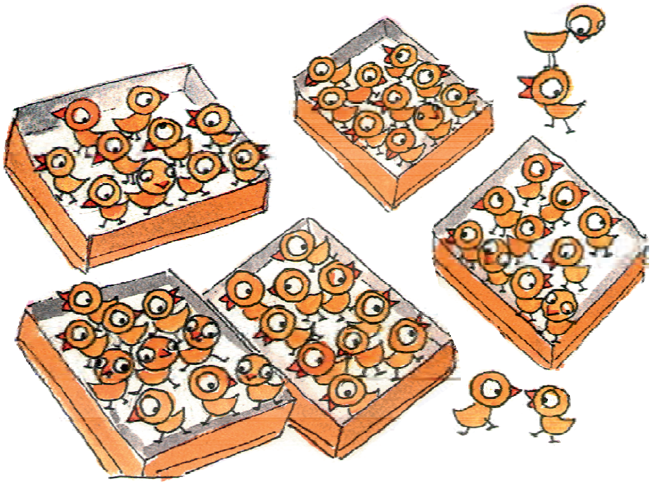

સાંજે ટીકલુએ ફરી પીલાંની ગણતરી કરી.

- દસ- દસ પીલાંથી ભરેલી ટોપલીઓ [ ] છે.
- બધાં મળીને [ ] + ૩ = [ ] પીલાં છે.
- ૫૪ - [ ] = [ ] પીલાંને શિયાળ ખાઈ ગયું.

એકમ ૧૯

૧

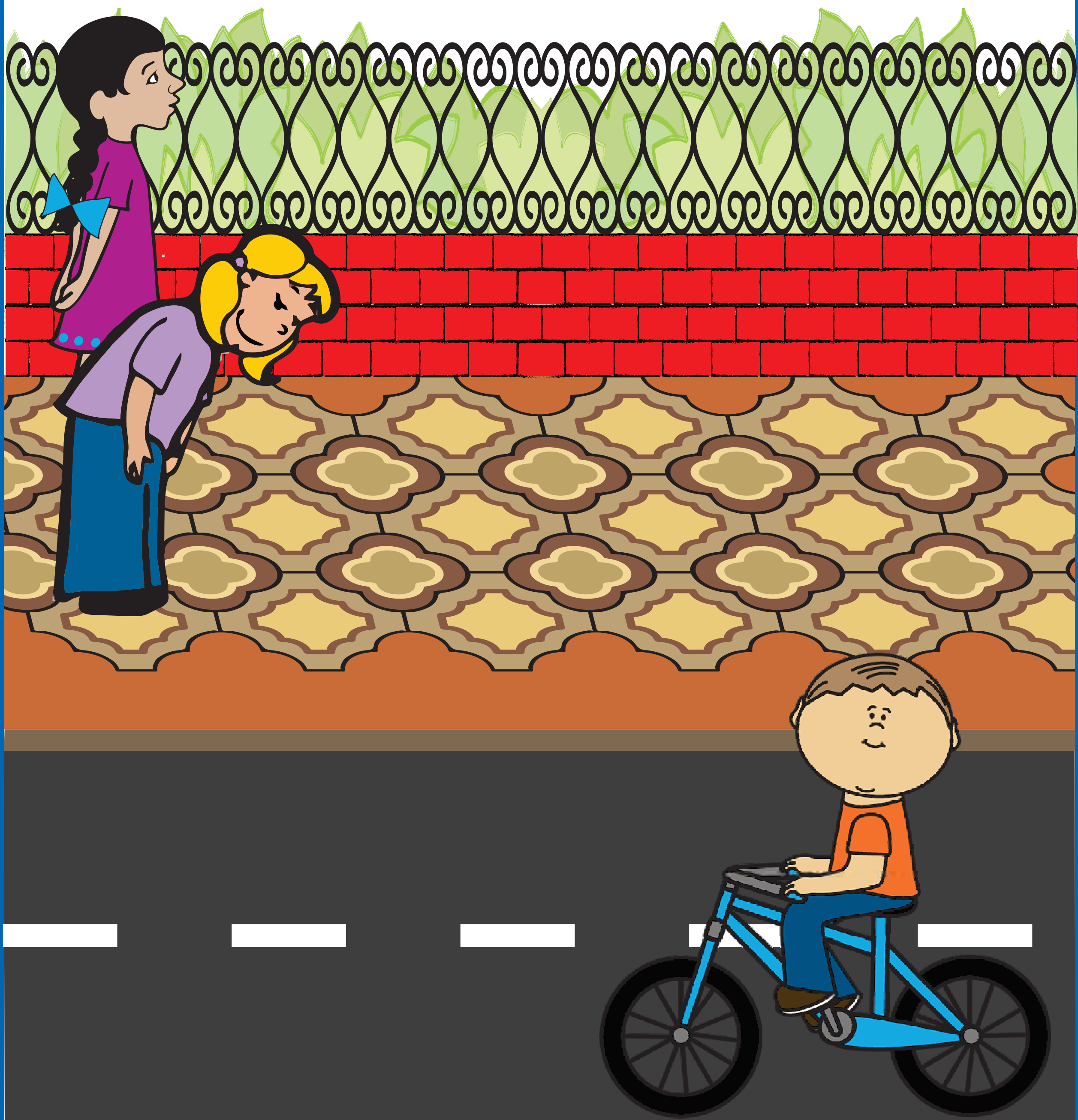

૧

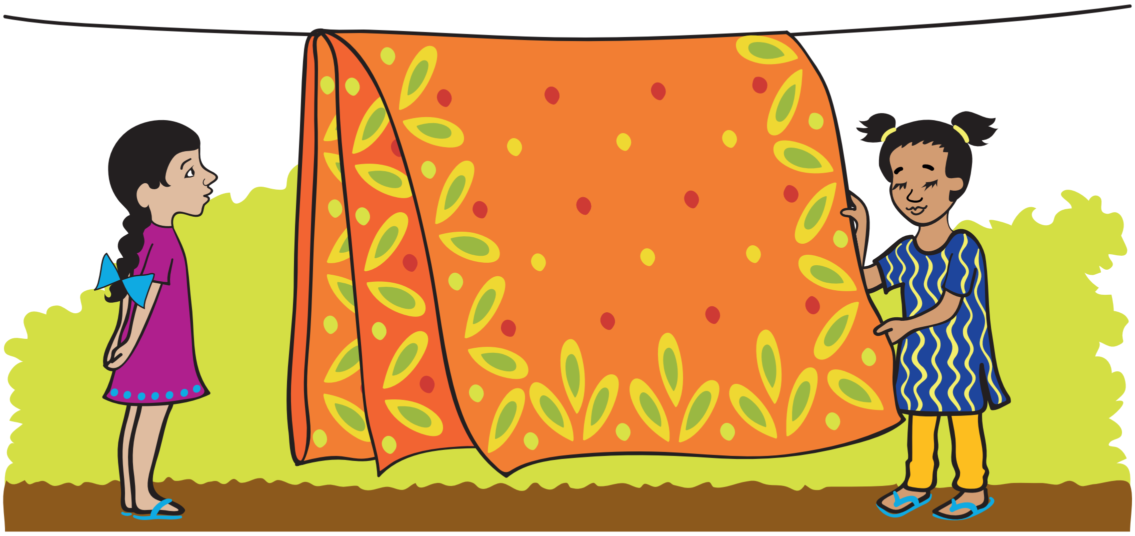

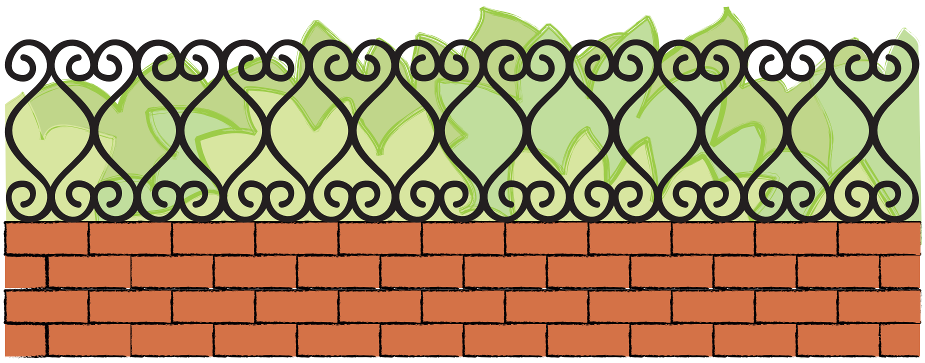

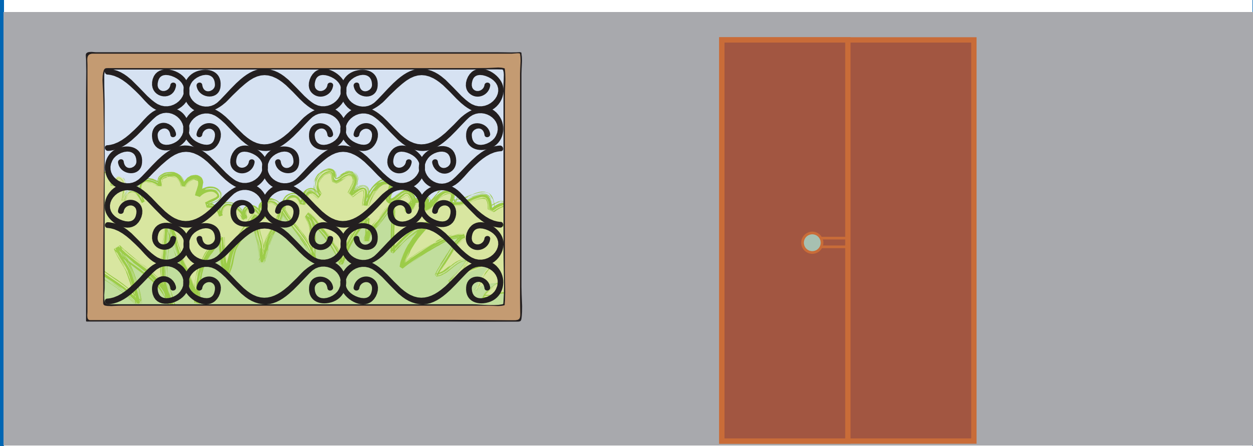

એકમ ૧૯

3

પાંદડાની પેટર્ન

પાંદડાંથી અલગ-અલગ પેટર્ન બનાવી શકાય છે. તમે એકથી વધુ પાંદડાંથી બનતી પેટર્ન જુઓ. એક સરખાં લાગતાં પાંદડાં લાવી અહીં બતાવેલ છે તેવી પેટર્ન ગોઠવો.

૧.

૨.

૩. 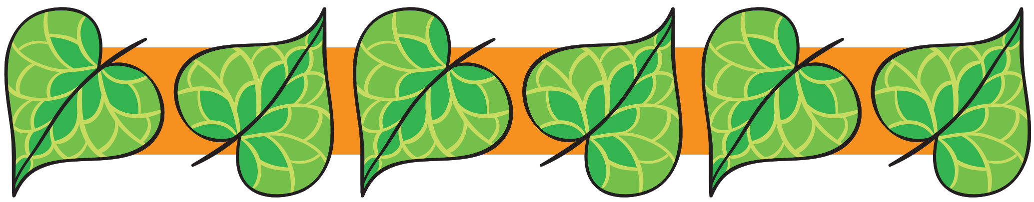

૪. 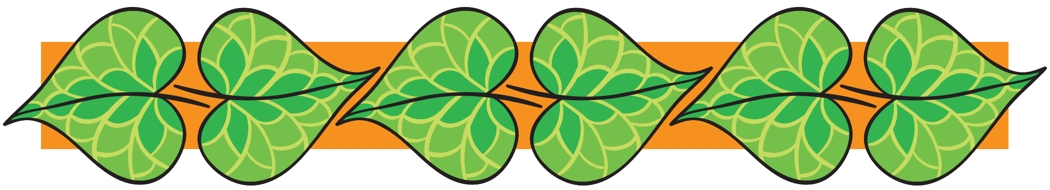

૫. 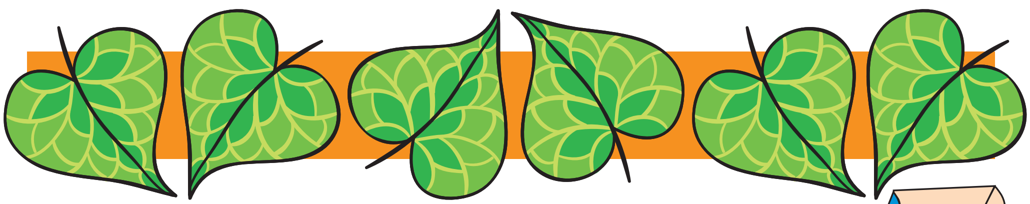

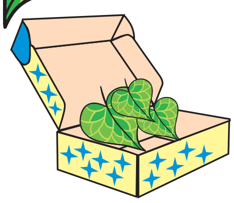

એકમ ૧૯

૬

સંખ્યાઓની પેટર્ન

આવો, હવે આપણે સંખ્યાઓની કેટલીક પેટર્ન જોઈએ.
દરેક પેટર્નમાં ખાલી જગ્યા પર યોગ્ય સંખ્યા લખીએ.

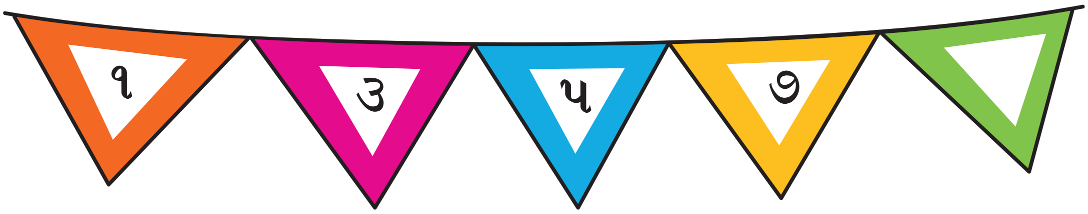

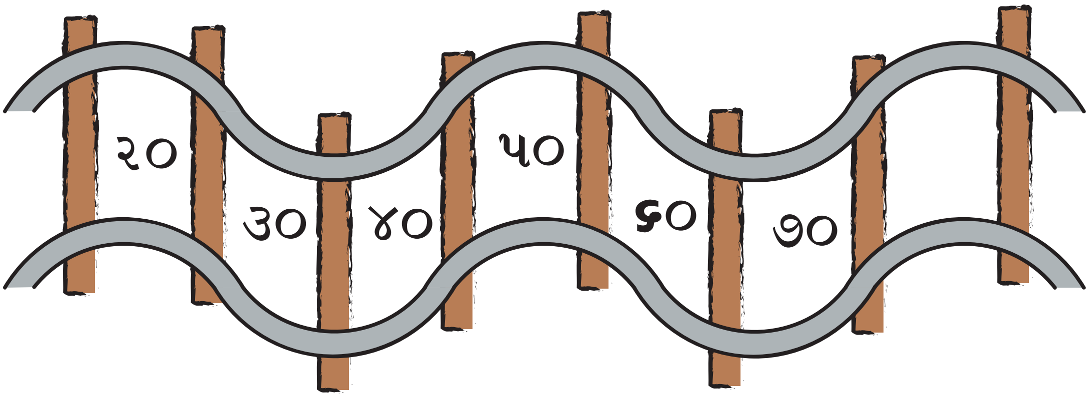

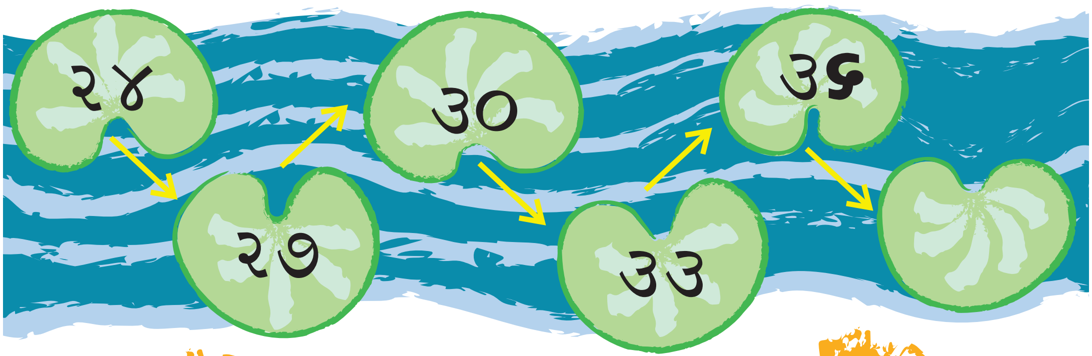

એકમ ૧૯

૮

કેતુએ પાંદડાં એકઠાં કરી કેટલીક પેટર્ન બનાવી છે, તે જુઓ.

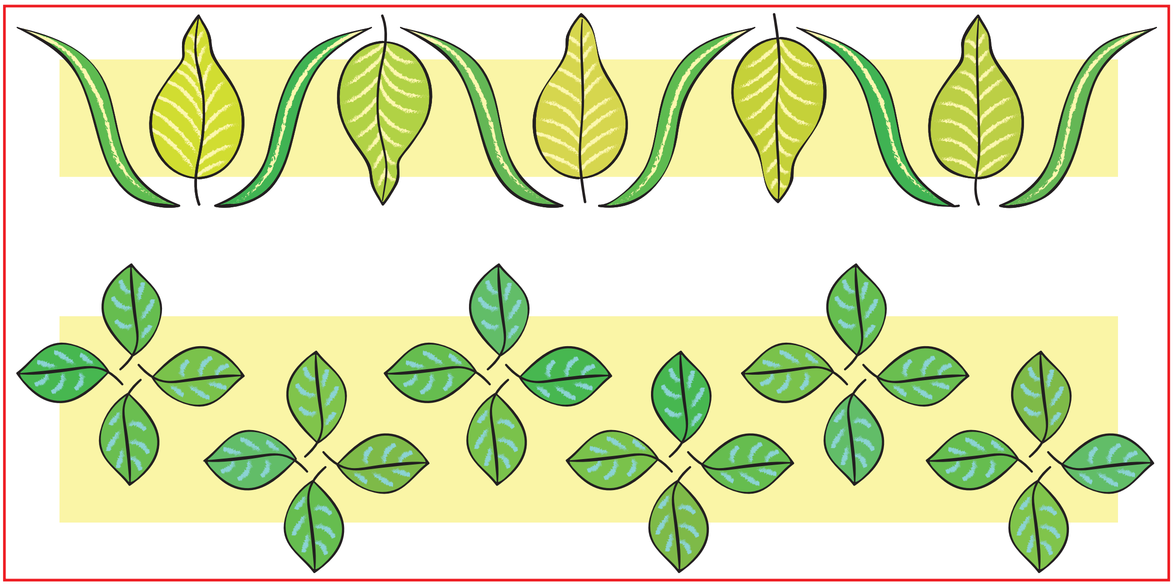

હવે તમે પણ કેટલાંક પાંદડાં લો. તેને અલગ-અલગ પેટર્નમાં ગોઠવો. સાથે જ દીવાસળીની મદદથી પેટર્ન બનાવો.

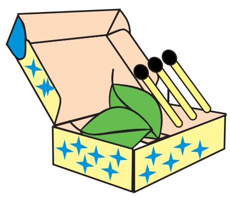

એકમ ૨૦

૧

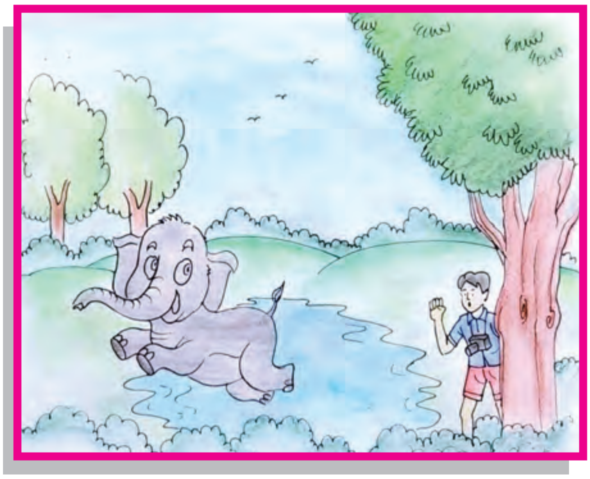

૧

એકમ ૨૧

૨

મેળામાં લીંબુ શરબતનો સ્ટોલ

ચિત્રાના ગામમાં મેળો ભરાયો હતો. ચિત્રા, સૂરજ અને અનીશ લીંબુ શરબત વેચવાનો સ્ટોલ બનાવવા માગતા હતા. તે એક ડોલ ભરીને લીંબુ શરબત બનાવે છે. તે શરબત વેચવા એક નાના અને એક મોટા પ્યાલાનો ઉપયોગ કરે છે.

પ્યાલામાં શરબત રેડવા માટે અનીશ એક જગ લાવ્યો છે.

- શું તમે જાણો છો કે એક ડોલને બદલે એક જગથી પ્યાલામાં શરબત રેડવું વધુ સરળ પડે છે?

સૂરજે જોયું કે મોટા પ્યાલાથી બે વાર શરબત રેડવાથી એક જગ ભરાય છે.

(૧) શબનમ એક જગ ભરીને લીંબુ શરબત ખરીદવા માગે છે, તો તેણે કેટલા રૂપિયા આપવા પડશે?

(૨) ચિત્રાએ જોયું કે બે નાના પ્યાલાથી એક મોટો પ્યાલો ભરાય છે, તો કેટલા નાના પ્યાલા લીંબુ શરબતથી એક જગ ભરાશે?

(૩) કેટલા નાના પ્યાલા લીંબુ શરબતથી અડધો જગ ભરાશે?

મને મદદ કરશો ?
કાકા, મારે ૧૮ રૂપિયાની પેન્સિલ ખરીદવી છે. મારી પાસે દસ-દસ રૂપિયાની કેટલીક નોટ છે અને એક-એક રૂપિયાના કેટલાક સિક્કા છે. હું તમને કેટલી નોટ અને કેટલા સિક્કા આપું ?
૧
૧ ૧
૧૦ ૧૦
૧૮ રૂપિયા એટલે ૧૦ રૂપિયાની એક નોટ અને એક-એક રૂપિયાના આઠ સિક્કા.
૩૫ રૂપિયા માટે મારે કેટલી નોટ અને કેટલા સિક્કા આપવા પડે ?
તું મને દસ-દસ રૂપિયાની ૩ નોટ અને એક-એક રૂપિયાના ૫ સિક્કા આપ.
સારું કાકા, પણ ...
અરે, મને એ તો કહે તારે કેટલી પેન્સિલ જોઈએ છે ?
એક પણ નહીં ! લેશન કરવામાં મને મદદ કરવા બદલ
તમારો આભાર !

એકમ ૨૨

3

બંગડી ફેંક

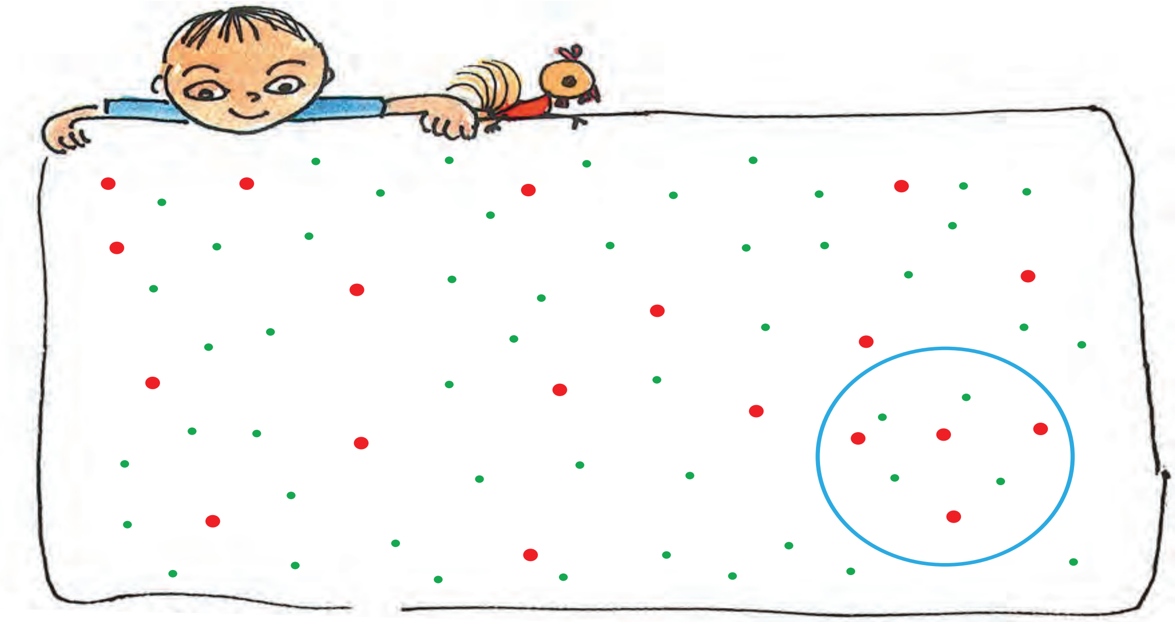

રાધા અને મોહન બંગડી ફેંકવાની રમત રમી રહ્યાં છે. રાધાએ બંગડી ચાંદલા પર ફેંકી. મોટો લાલ ચાંદલો ૧૦ એટલે કે દશક અને નાનો લીલો ચાંદલો ૧ એટલે કે એકમ છે. બંગડીની અંદર આવેલા ચાંદલાની સંખ્યા છે...

ચાંદલા	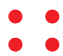	
સંખ્યા	૪૦	૪

એટલે કે રાધાની સંખ્યા ૪૪ થઈ.
બન્ને વારાફરતી બે-બે વાર બંગડી ફેંકે છે. આ છે એમની સંખ્યા...

બંગડી ફેંકનો ક્રમ	રાધા	મોહન	કોણ જીત્યું ?
પહેલો	૪૪	૧૩	રાધા
બીજો	૧૬	૩૨	મોહન

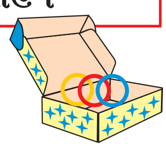

એકમ ૨૨

વાંસળીવાળો અને ઉંદર

૫

૫

ખૂબ સહેલું છે. મેં કાર્ડનો ઉપયોગ કર્યો.
એક ઉંદર ગણતો અને એક ૧ કાર્ડ ખિસ્સામાં મૂકતો.

૧ એક ઉંદર માટે	૧ ૧ બે ઉંદર માટે

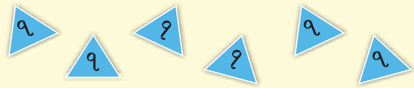

કેટલા ઉંદર માટે ? ______

જ્યારે મારી પાસે દસ કાર્ડ થયાં, ત્યારે તેના બદલે મેં
મારા ખિસ્સામાં ૧૦ નું ૧ કાર્ડ મૂક્યું.

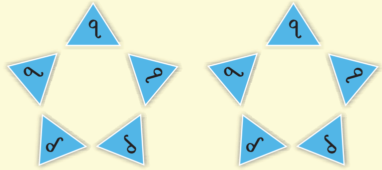

→ ૧૦

જ્યારે ૭ ઉંદર નવા આવ્યા ત્યારે મારી પાસે ખિસ્સામાં નીચેના કાર્ડ હતાં.

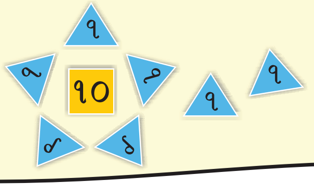

૧૭ ઉંદર માટે

રાજાએ તેને સોનાના સિક્કા આપ્યા.

હવે વાંસળીવાળાએ શું કર્યું હશે ? વિચારો.

એકમ ૨૩

૧

વર્ષ-૨૦૧૮

જાન્યુઆરી

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭
૨૮	૨૯	૩૦	૩૧			

મે

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
		૧	૨	૩	૪	૫
૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯
૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬
૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧		

સપ્ટેમ્બર

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
						૧
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨
૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯
૩૦						

સોમ પછી તો મંગળ છે,
ત્રીજો બુધવાર,
ચોથો ગુરૂ, શુક્ર પાંચમો,
છઠ્ઠો શનિવાર,
રવિવાર તો સાતમો,
છેલ્લો વાર ગણાય.
એમ એક અઠવાડિયું,
સાત વારનું થાય.

એપ્રિલ

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪
૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧
૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮
૨૯	૩૦					

ઓગષ્ટ

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
			૧	૨	૩	૪
૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫
૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	

ડીસેમ્બર

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
						૧
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨
૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯
૩૦	૩૧					

- **શું રવિવાર તમારા માટે મજાનો દિવસ છે ?**
- સોમવાર એ વિચારીને ખુશ હતો કે તે અઠવાડિયાનો પહેલો દિવસ છે, હવે તમે કહો :

(૧) અઠવાડિયાનો ત્રીજો દિવસ ____________ હોય છે.

(૨) અઠવાડિયાનો પાંચમો દિવસ ____________ હોય છે.

(૩) અઠવાડિયાનો બીજો દિવસ ____________ હોય છે.

(૪) અઠવાડિયાનો છેલ્લો દિવસ ____________ હોય છે.

- **કયો વાર આવશે તે કહો.**

(૧) રવિવાર પછી ? ____________

(૨) રવિવાર પહેલાં ? ____________

(૩) બુધવાર પછી ? ____________

(૪) બુધવાર પહેલાં ? ____________

(૫) રવિવારના બે દિવસ પછી ? ____________

(૬) બુધવારના ચાર દિવસ પહેલાં ? ____________

(૭) સોમવારના સાત દિવસ પછી ? ____________

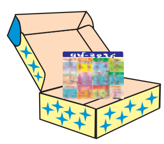

એકમ ૨૩

૨

જુલાઈ

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪
૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧
૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮
૨૯	૩૦	૩૧				

- તમને કયો વાર સૌથી વધુ ગમે છે ? શા માટે ?
- આજે કયો વાર છે ?
- ગઈકાલે કયો વાર હતો ?
- આવતીકાલે કયો વાર હશે ?
- પરમ દિવસે કયો વાર હશે ?
- આ કયા માસનું કેલેન્ડર છે ?
- આ કેલેન્ડરમાં આજનો દિવસ કયો છે ?
- આ માસમાં કેટલા દિવસ છે ?

એકમ ૨૩

૫

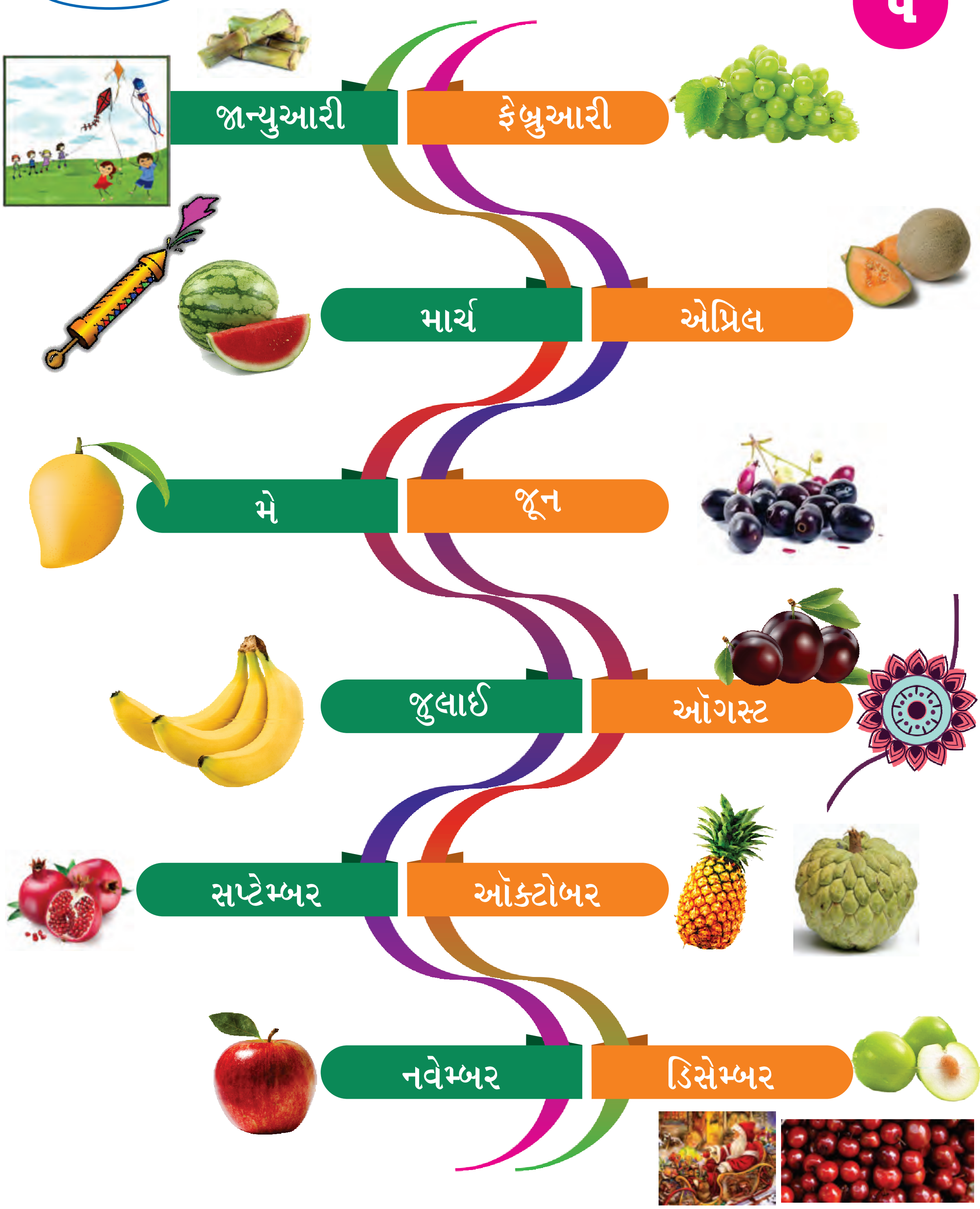

૫

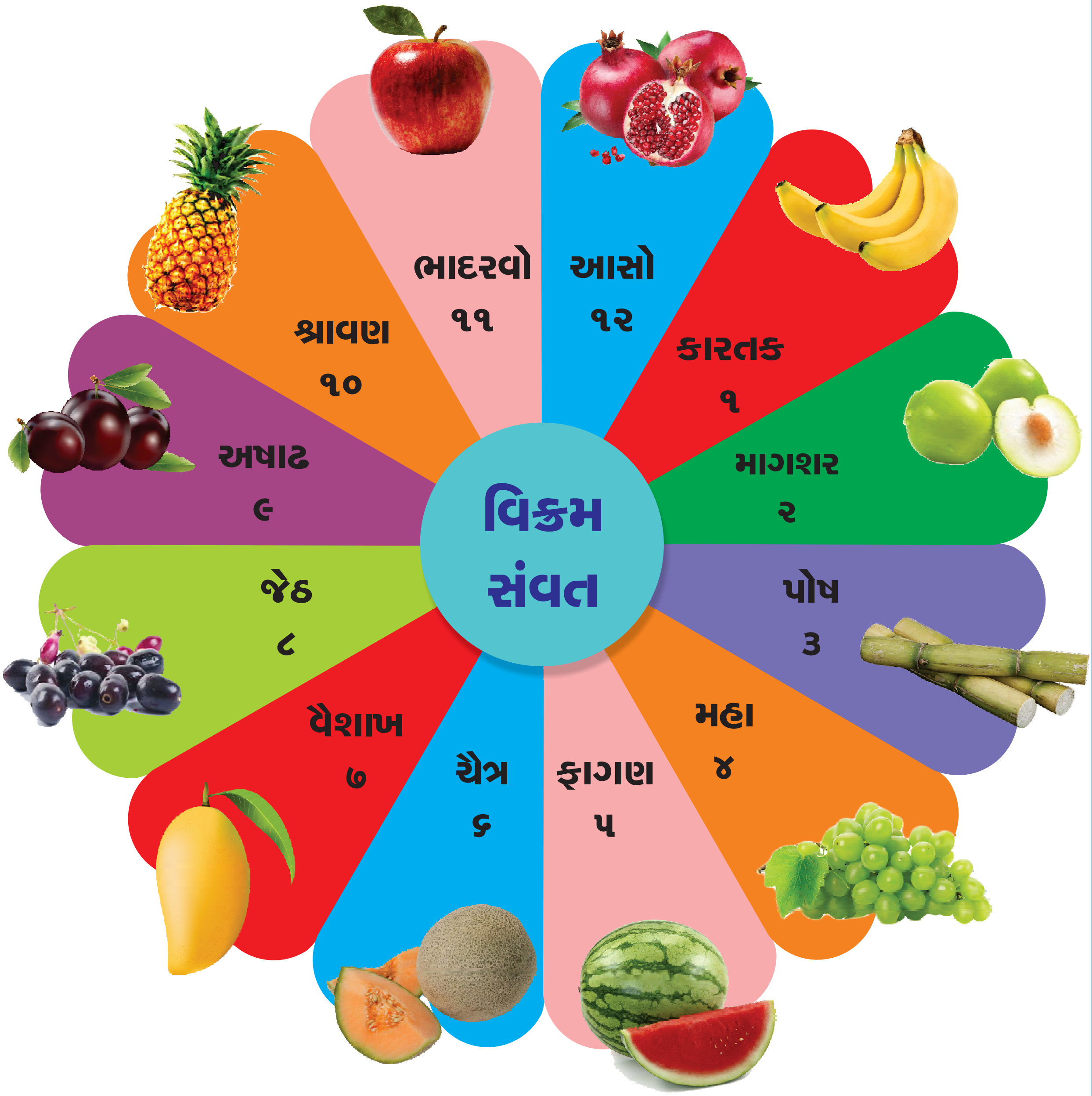
વિક્રમ સંવત
કારતક ૧
માગશર ૨
પોષ ૩
મહા ૪
ફાગણ ૫
ચૈત્ર ૬
વૈશાખ ૭
જેઠ ૮
અષાઢ ૯
શ્રાવણ ૧૦
ભાદરવો ૧૧
આસો ૧૨

એકમ ૨૩

૮

જાન્યુઆરી

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭
૨૮	૨૯	૩૦	૩૧			

ફેબ્રુઆરી

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
				૧	૨	૩
૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭
૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૭	૨૮			

માર્ચ

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
				૧	૨	૩
૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭
૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧

એપ્રિલ

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪
૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧
૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮
૨૯	૩૦					

મે

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
		૧	૨	૩	૪	૫
૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯
૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬
૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧		

જૂન

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
					૧	૨
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬
૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩
૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦

જુલાઈ

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪
૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧
૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮
૨૯	૩૦	૩૧				

ઑગષ્ટ

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
			૧	૨	૩	૪
૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫
૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	

સપ્ટેમ્બર

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
						૧
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨
૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯
૩૦						

ઑક્ટોબર

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭
૨૮	૨૯	૩૦	૩૧			

નવેમ્બર

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
				૧	૨	૩
૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭
૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	

ડીસેમ્બર

રવિવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
						૧
૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨
૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯
૩૦	૩૧					

એકમ ૨૩

૯

ક્યાંક ગરમી, ક્યાંક ઠંડી, ક્યાંક...

હું અશરફ છું. હું કાશ્મીરમાં રહું છું. વર્ષનો મોટો ભાગ અહીં ખૂબ ઠંડી પડે છે. તેનાથી મારા દાંત કકડે છે. મને સૂરજના તડકામાં બેસવાનું કે તાપણીએ તાપવાનું ગમે છે.

હું લક્ષ્મી છું. હું ચેન્નાઈમાં રહું છું. અત્યારે ખૂબ ગરમી પડી રહી છે. ખુલ્લા પગે ચાલવાથી પગનાં તળિયાં દાઝી જાય છે. મને પાણીના હોજમાં રહેવાનું ગમે છે.

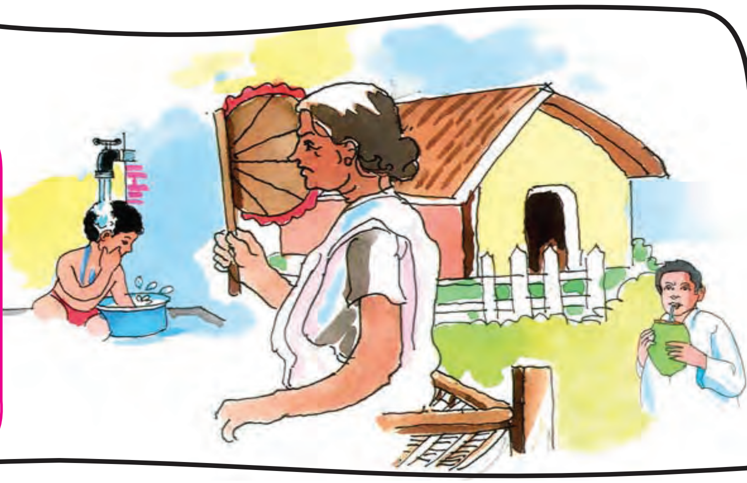

હું રૂબૈયા છું. હું મેઘાલયમાં રહું છું. અહીં મૂશળધાર વરસાદ વરસતો રહે છે. મોટે ભાગે સૂર્ય વાદળોથી ઢંકાયેલો જ રહે છે.

૯

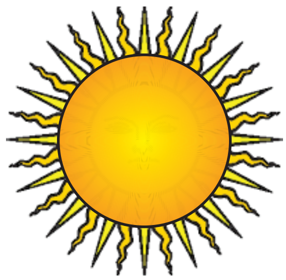

ઈસવીસન

જાન્યુઆરી ૧

ફેબ્રુઆરી ૨

માર્ચ ૩

એપ્રિલ ૪

મે ૫

જૂન ૬

જુલાઈ ૭

ઑગસ્ટ ૮

સપ્ટેમ્બર ૯

ઑક્ટોબર ૧૦

નવેમ્બર ૧૧

ડિસેમ્બર ૧૨

એકમ ૨૪

૧

દડો ઉછાળો

પ્રાણીઓ જંગલમાં રમત રમે છે. જ્યાં સુધી દડો નીચે પડી ન જાય ત્યાં સુધી દડાને બેટથી ઉછાળે છે. પ્રત્યેક ખેલાડીને બે વખત દાવ મળે છે. બુન્નુ સસલું તેમના પોઈન્ટ ગણે છે. શું તમે જાણો છો કે તે કેવી રીતે ગણે છે ?

બુન્નુ સાપના ખાનામાં પોઈન્ટ ગણે છે. ૧૪ અને ૭ નો સરવાળો કરવા બુન્નુ ૧૪ પર ઊભો રહી જાય છે. તે ૭ પગલાં આગળની તરફ કૂદે છે. તે ૨૧ પર પહોંચી જાય છે.

તમે પણ આ રીતે સાપના ખાનાની મદદથી સરવાળો કરી શકો છો.

૧

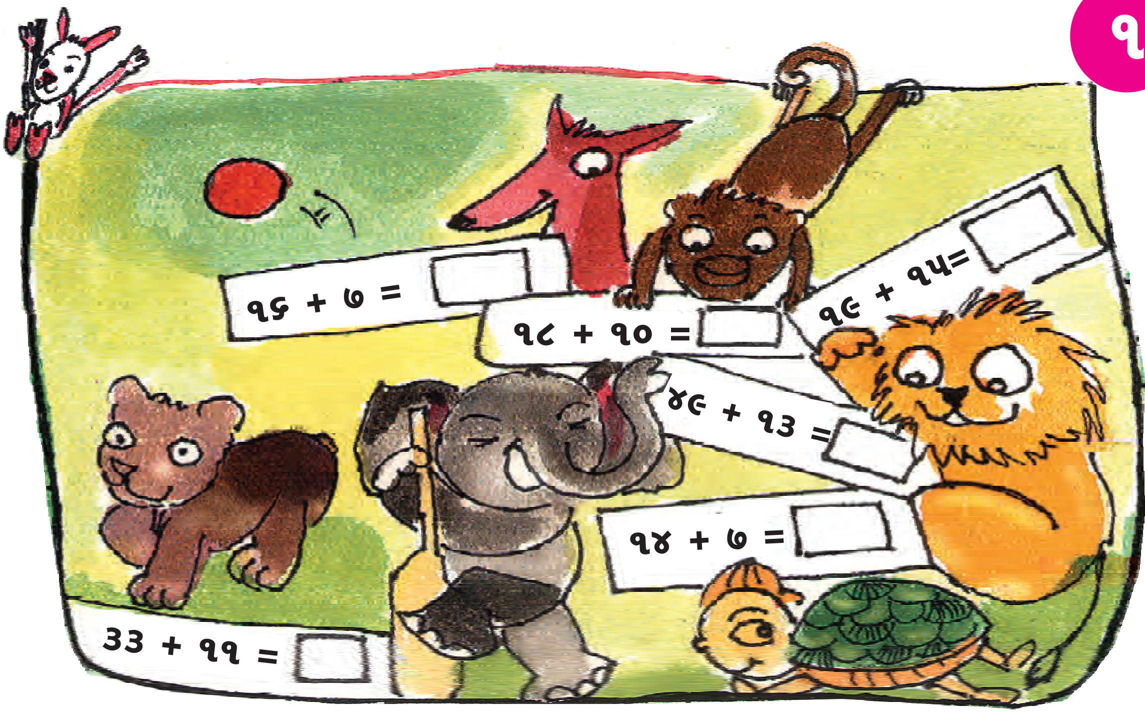

- રમતમાં કોણ જીત્યું ?
- રમતમાં કોણ હારી ગયું ?

બુન્નુએ વિજેતાને કેળાં આપ્યાં.

વિચારો

પ્રભા પોતાના બાજુના ગામમાં દાદીને ત્યાં જઈ રહી છે. તેણે પોતાની સાથે ૧૫ કિલોગ્રામ શેરડી, ૭ કિલોગ્રામ સફરજન અને ૮ કિલોગ્રામ ટામેટાં લઈ જવાં છે. તેને એક નદી પસાર કરવાની છે. હોડીમાં તે ૨૫ કિલોગ્રામ સુધીનો જ ભાર લઈ જઈ શકે છે. શું તે બધો સામાન એક સાથે લઈ જઈ શકશે ?

એકમ ૨૪

3

= કાંટો = ૧ પગલું

= છાપ = ૧૦ પગલાં

૯૧	૯૨	૯૩	૯૪	૯૫	૯૬	૯૭	૯૮	૯૯	૧૦૦
૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૯૦
૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦
૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦
૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦
૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦
૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦

શરૂ કરો.

એકમ ૨૪

૫

તમે કેટલા જલદી સરવાળા કરી શકો છો ?

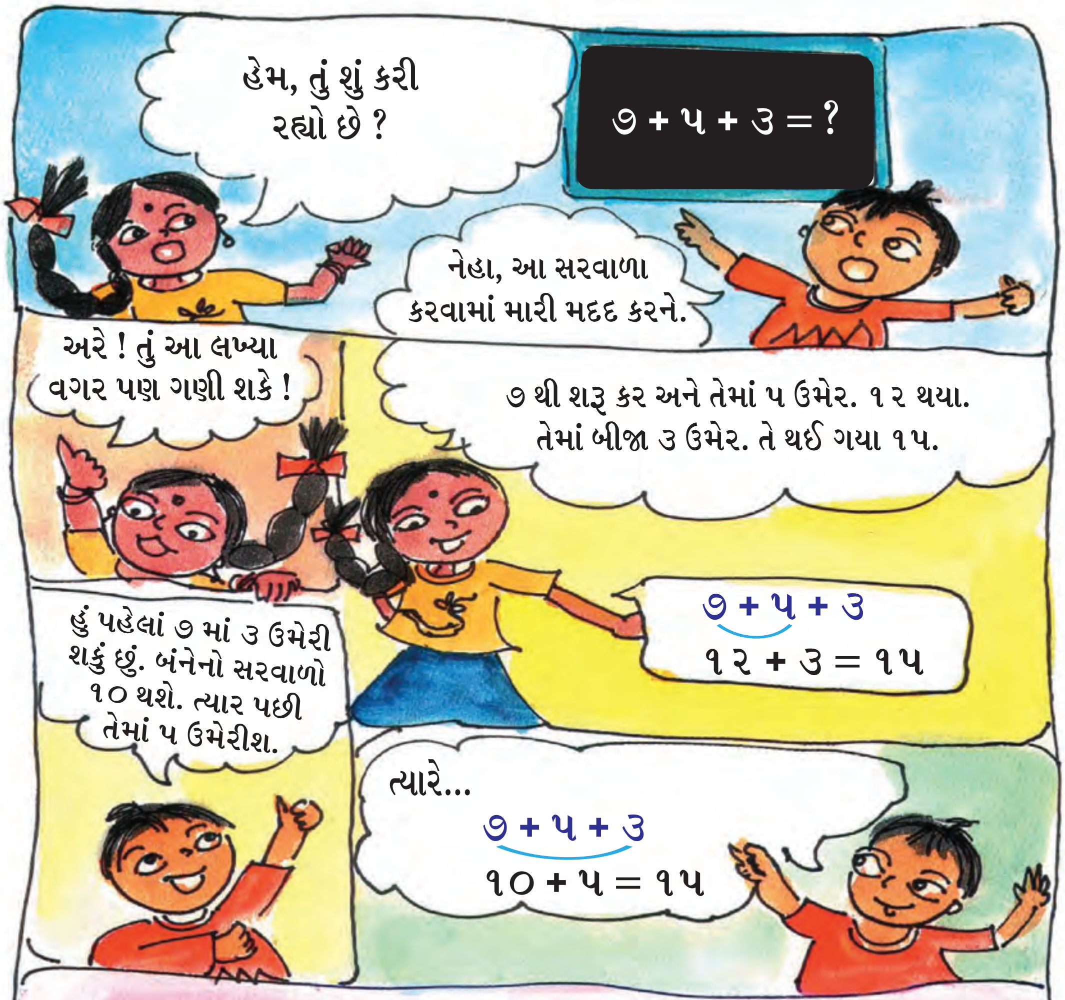

હવે આ કરો :

- ૫ + ૫ + ૭
- ૬ + ૫ + ૪
- ૮ + ૩ + ૨
- ૯ + ૪ + ૧
- ૭ + ૩ + ૮

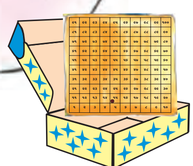

એકમ ૨૫

૧

ઊભી લીટી

ફાતિમા

ત્રાંસી લીટી

જસબીર

આડી લીટી

રાઈમા

વાંકી લીટી

એકમ ૨૫

3

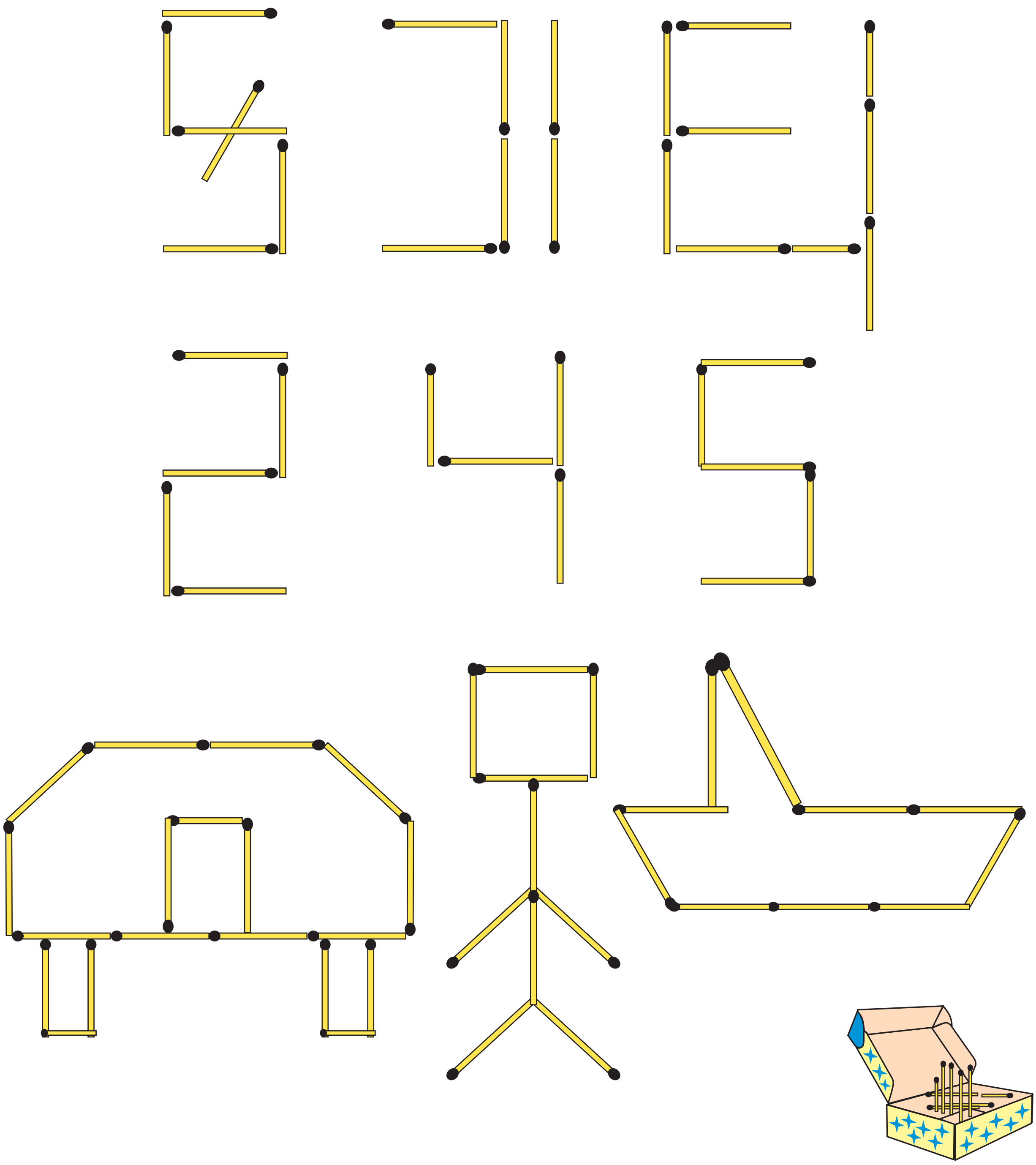

એકમ ૨૬

૧

કિન્નરી બજારમાં મણકા વેચે છે. તે દસ-દસ મણકાથી બનેલ માળા વેચે છે સાથે જ છૂટા મણકા પણ વેચે છે.

રઝિયાને ૧ ૨ મણકા જોઈએ છે. એટલા માટે કિન્નરીએ દસ મણકાની એક માળા અને બે છૂટા મણકા આપ્યા.

તો કહો.......

	મણકા	દસ-દસ મણકાની માળા	છૂટા મણકા
રઝિયા	૧૨	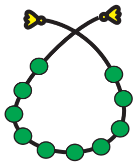	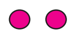
રીમા	૧૭	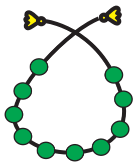	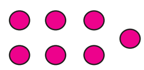

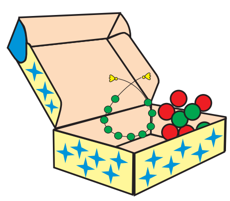

એકમ ૨૬

3

સરવાળા

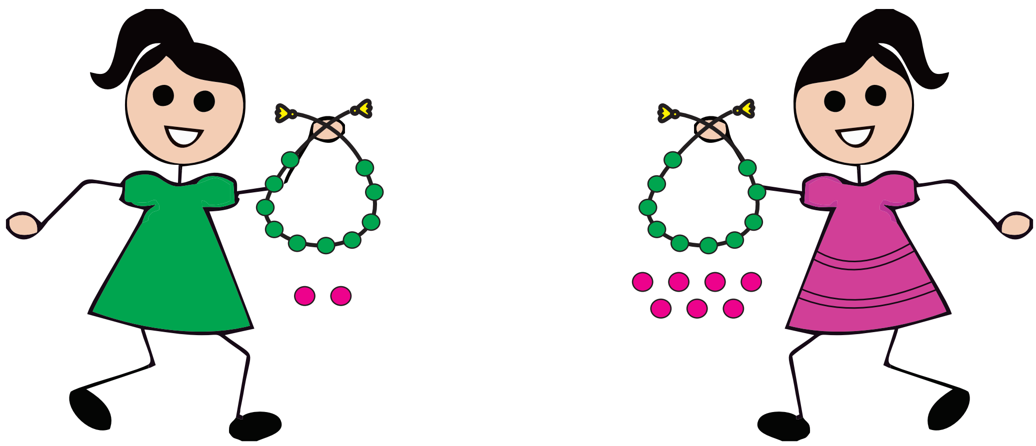

રઝિયા

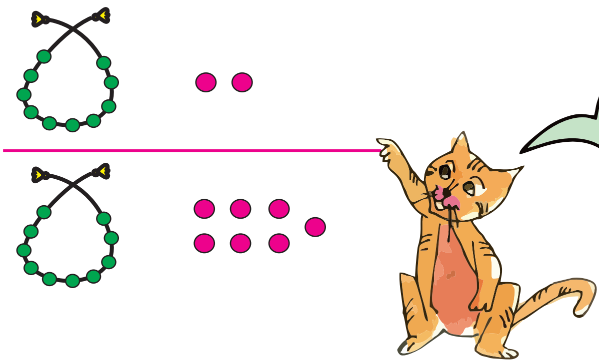

રીમા

હંઅ ! રઝિયાની પાસે એક માળા અને બે મણકા છૂટા છે, રીમા પાસે એક માળા તથા સાત મણકા છૂટા છે.

જેને આપણે આમ પણ લખી શકીએ.

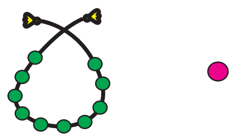

	૧	૨
+	૧	૭

સૌથી પહેલાં છૂટા મણકા
એક સાથે ગણી લઈએ.

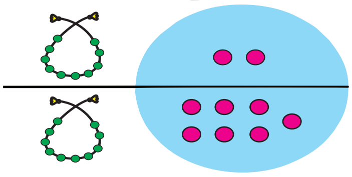

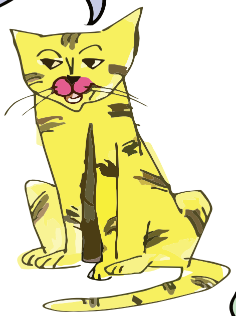

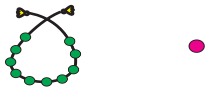

	૧	૨
+	૧	૭
		૯

અહીં ૯ મણકા છે. તેથી
આ ખાનામાં ૯ લખું છું.

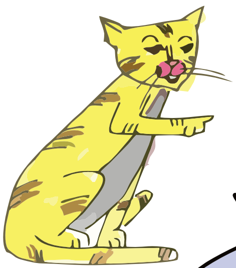

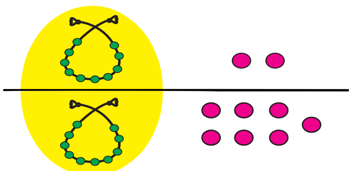

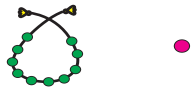

	૧	૨
+	૧	૭
	૨	૯

ચાલો હવે,
બધી માળાઓને એકઠી
કરીને એક સાથે
ગણીએ.

અહીં બે માળાઓ છે,
એટલે હું આ
ખાનામાં ૨ લખું છું.

હું સમજી ગઈ.
રઝિયા અને રીમા પાસે
કુલ મળીને ૨ માળાઓ
અને ૯ મણકા છે.

આ સાચું છે.
રઝિયા અને રીમાની
પાસે કુલ મળીને
૨૯ મણકા છે.

એકમ ૨૬

રીમા અને આરિફે કેટલા મણકા લીધા ?

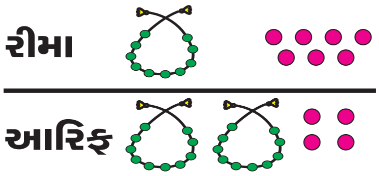

	૧	૭
+	૨	૪

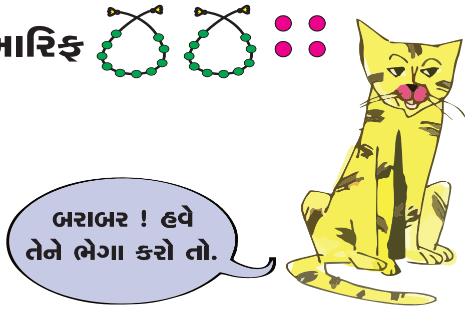

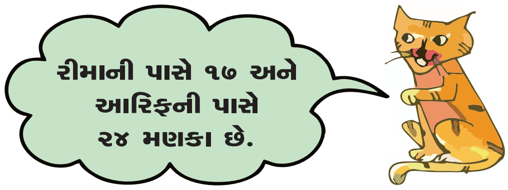

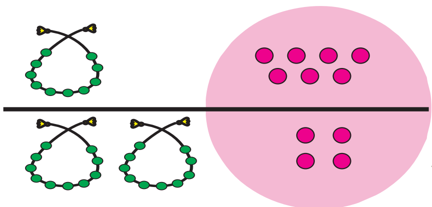

	૧	૭
+	૨	૪

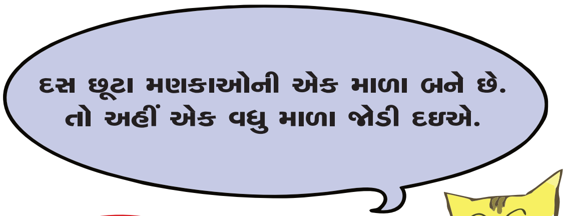

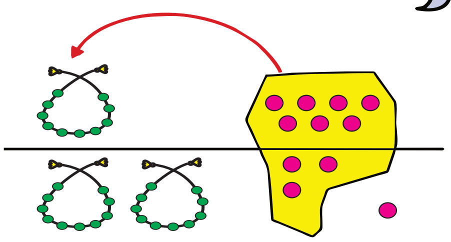

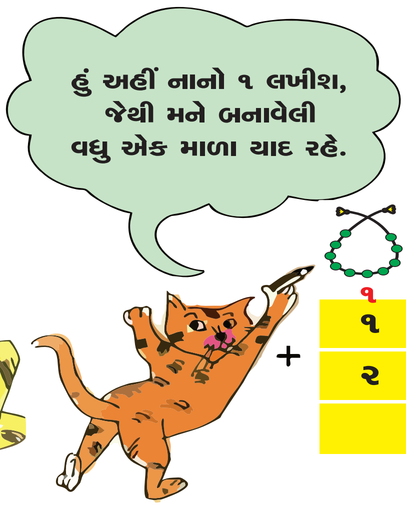

	૧	
	૧	૭
+	૨	૪

૫

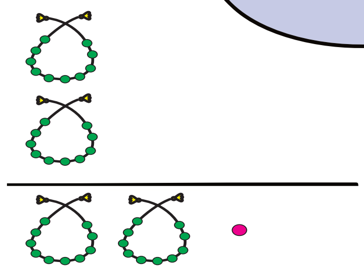

સરસ ! હવે બતાવો કેટલા મણકા થયા ?

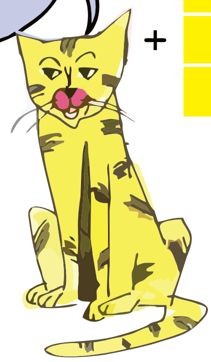

૧	
૧	૭
+ ૨	૪
	૧

મેં મણકાના ખાનામાં ૧ લખી દીધો છે.

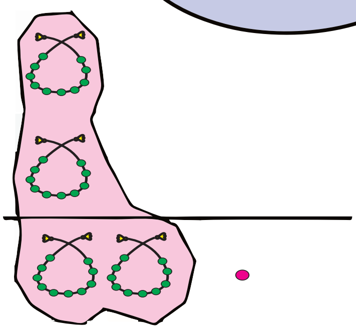

સરસ ! હવે તમે બધી જ માળાઓ ગણો.

મેં માળાના ખાનામાં ૪ લખી દીધા છે.

૧	
૧	૭
+ ૨	૪
૪	૧

અરે ! રીમા અને આરિફની પાસે કુલ મળીને ૪ માળાઓ અને ૧ મણકા છે.

એકદમ ઠીક. કુલ મળીને રીમા અને આરિફ પાસે ૪૧ મણકા છે.

એકમ ૨૬

૭

સમજો : સિમરનની પાસે રીમાથી કેટલા મણકા વધુ છે ?

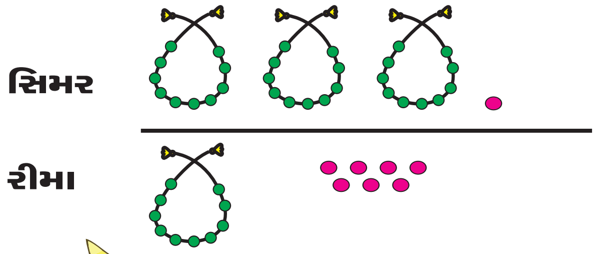

	૩	૧
−	૧	૭

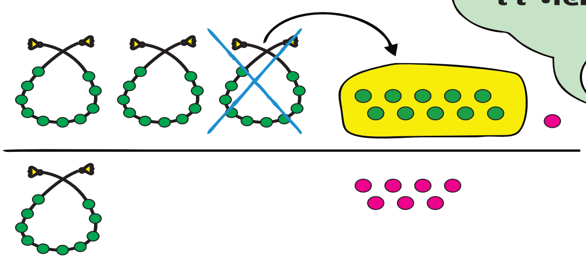

	~~૩~~ (૨)	~~૧~~ (૧૧)
−	૧	૭

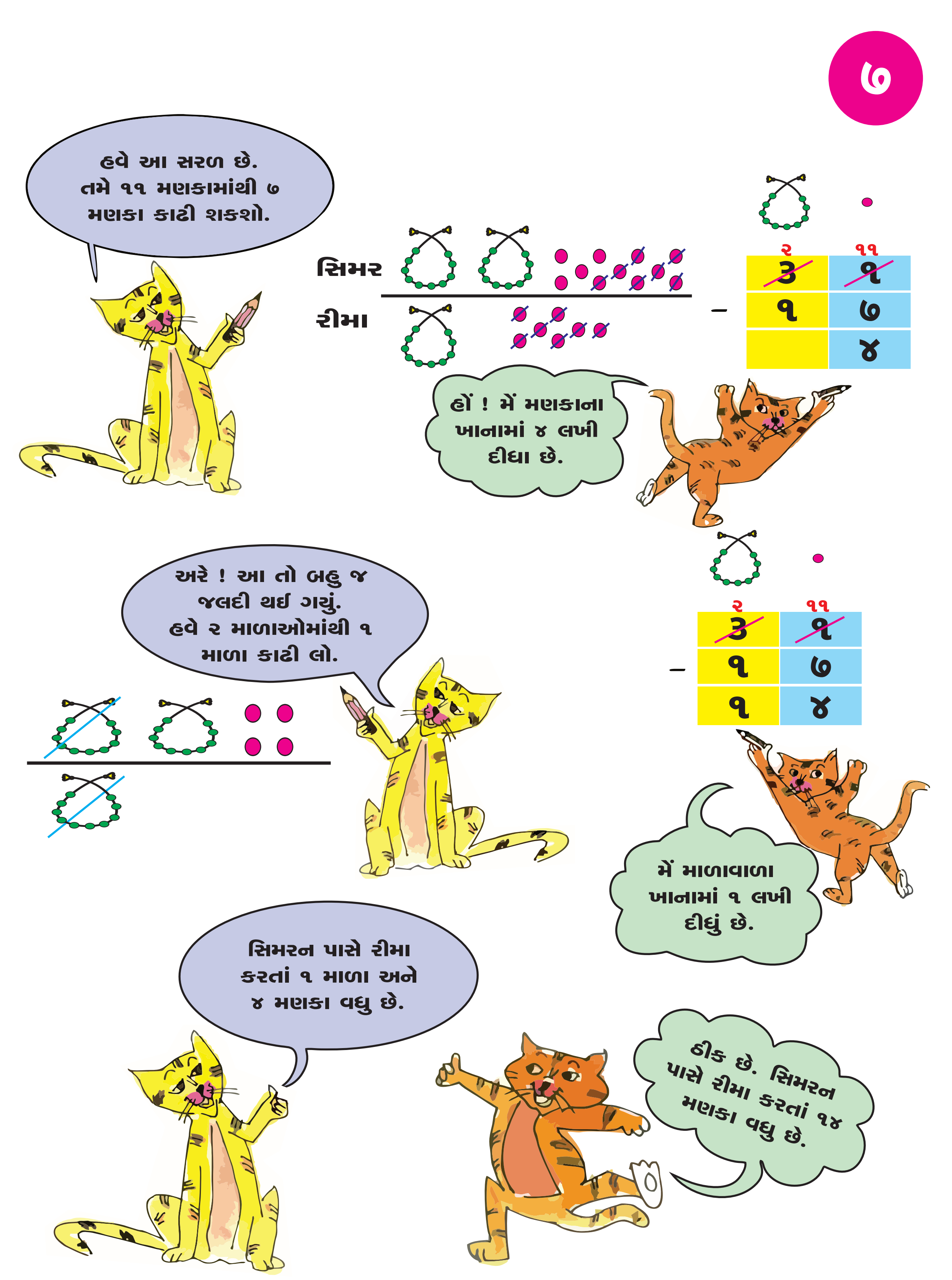
૭
હવે આ સરળ છે. તમે ૧૧ મણકામાંથી ૭ મણકા કાઢી શકશો.
સિમર
રીમા
૨ ૧૧
૩ ૧
– ૧ ૭
૪
હોં ! મેં મણકાના ખાનામાં ૪ લખી દીધા છે.
અરે ! આ તો બહુ જ જલદી થઈ ગયું. હવે ૨ માળાઓમાંથી ૧ માળા કાઢી લો.
૨ ૧૧
૩ ૧
– ૧ ૭
૧ ૪
મેં માળાવાળા ખાનામાં ૧ લખી દીધું છે.
સિમરન પાસે રીમા કરતાં ૧ માળા અને ૪ મણકા વધુ છે.
ઠીક છે. સિમરન પાસે રીમા કરતાં ૧૪ મણકા વધુ છે.

એકમ ૨૬

૧૦

ચાલો ! કંઈક ખરીદીએ.

૧૦

હું સૌથી પહેલા બધા જ સિક્કા સાથે મૂકી દઉં છું મારી પાસે ૧૧ સિક્કા છે. એનો મતલબ ₹૧૦ની એક નોટ અને ₹૧ નો એક સિક્કો.
૧ ૬
+ ૧ ૫
૧
બહુ જ સરસ ! હવે તમે જોઈ શકો છો કે અહીં કુલ મળીને ૩ નોટ છે.
૧
૧ ૬
+ ૧ ૫
૩ ૧
મારે તમને ૩૧ રૂપિયા આપવાના છે. પરંતુ મારી પાસે ૪૦ રૂપિયા છે.
૪ ૦
- ૩ ૧
તો હવે કહે કે, તને કેટલા રૂપિયા પાછા મળશે ?
મને ______ રૂપિયા પાછા મળશે.

એકમ ૨૭

૧

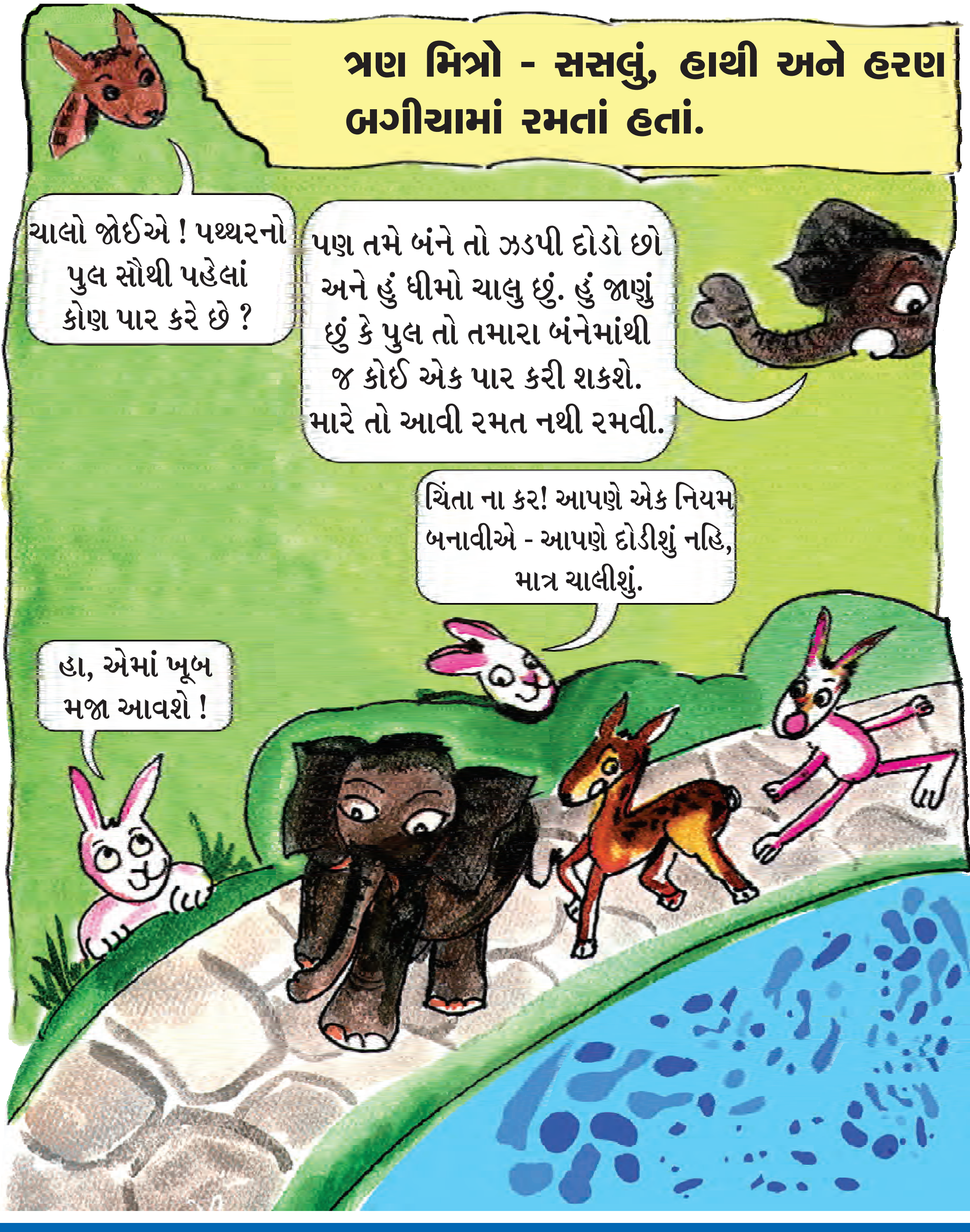
ત્રણ મિત્રો - સસલું, હાથી અને હરણ બગીચામાં રમતાં હતાં.
ચાલો જોઈએ ! પથ્થરનો પુલ સૌથી પહેલાં કોણ પાર કરે છે ?
પણ તમે બંને તો ઝડપી દોડો છો અને હું ધીમો ચાલુ છું. હું જાણું છું કે પુલ તો તમારા બંનેમાંથી જ કોઈ એક પાર કરી શકશે. મારે તો આવી રમત નથી રમવી.
ચિંતા ના કર! આપણે એક નિયમ બનાવીએ - આપણે દોડીશું નહિ, માત્ર ચાલીશું.
હા, એમાં ખૂબ મજા આવશે !

૧

તેમણે રમત શરૂ કરી.

કેટલી નવાઈની વાત છે, કે છેલ્લે.... હાથી જીતી ગયો !

- શું તમે કહી શકશો કે હાથી કેમ જીતી ગયો ?
- ત્રણેય મિત્રોમાંથી કોનું ડગલું સૌથી લાંબું છે ?

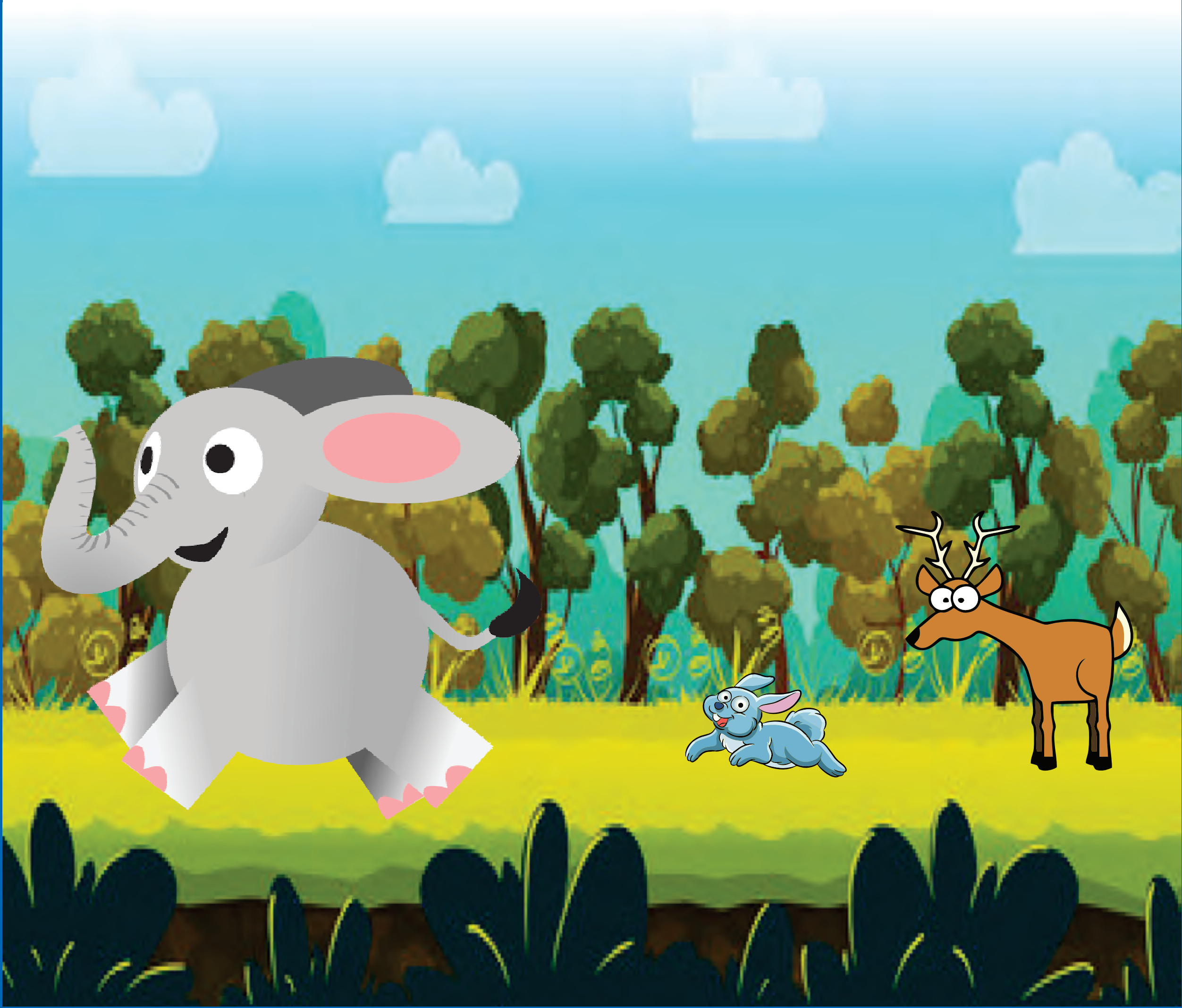

એકમ ૨૭

૪

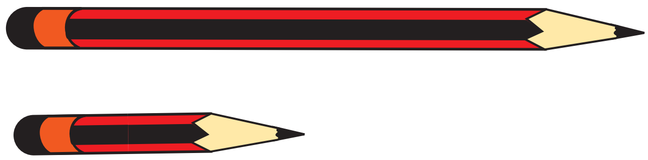

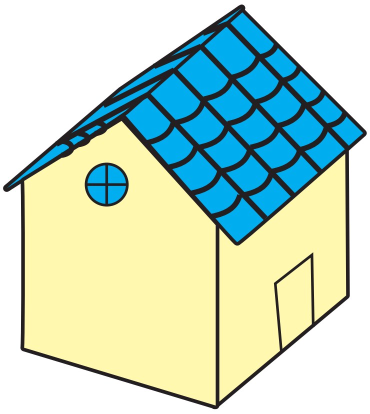

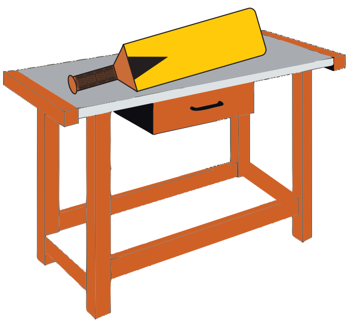

એકમ ૨૮

સરવાળા

ચાલો ! આપણા કાર્ડનો ઉપયોગ કરી એમને ગણીએ.

પેલાં ૧૦ પક્ષીઓના જૂથ માટે ૧૦નું એક કાર્ડ.

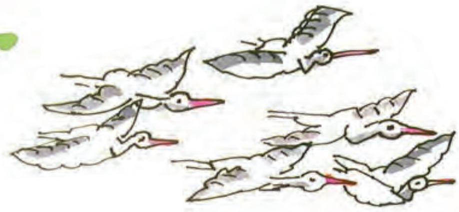

અને ૧ ના છ કાર્ડ પક્ષીઓના આ જૂથ માટે.

તો તે થઈ ગયાં ૧૬ પક્ષીઓ
૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧૦

પણ એ આવ્યાં ક્યાંથી ?

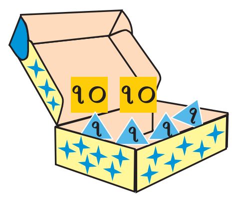
૧૦ ૧૦
૧ ૧ ૧ ૧

૨

૨૫ પક્ષી બીજાં આવી ગયાં. હવે કુલ કેટલાં પક્ષીઓ છે, તે જાણવા માટે ૧૬ અને ૨૫ ને જોડીએ છીએ.
૧૬ + ૨૫ ને નીચે મુજબ લખાય.

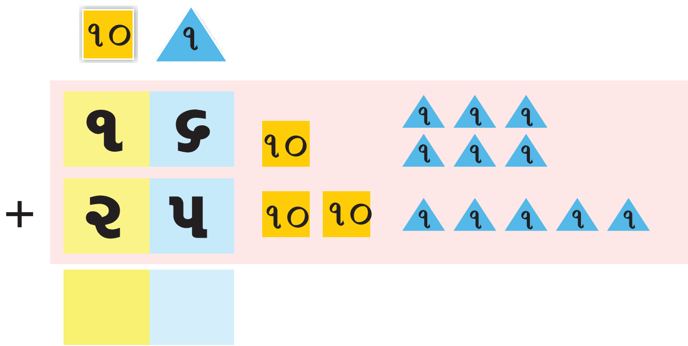

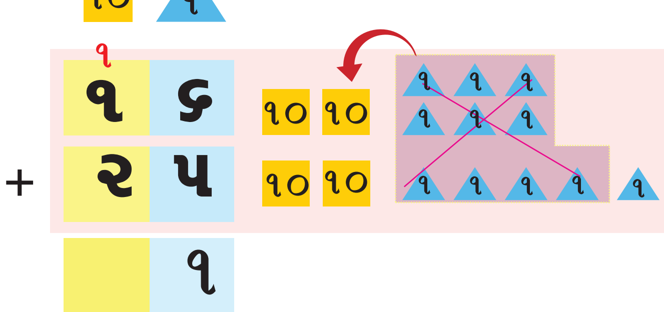

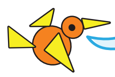

બધા ૧ ને ભેગા કરવાથી આપણને અગિયાર ૧ મળે છે. આવા દસ ૧ ભેગા કરવાથી એક ૧૦ બનશે અને એક ૧ વધશે.

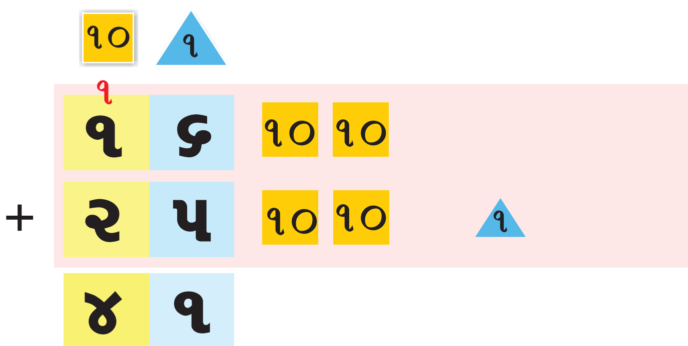

બધા ૧૦ ને જોડવાથી આપણી પાસે ચાર ૧૦ થાય છે.

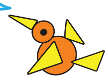

એટલા માટે પક્ષીઓની કુલ સંખ્યા ૪૧ છે.

એકમ ૨૮

3

કેટલાં સારસ અને કેટલાં હંસ છે ?

તમે આગળ શીખ્યા તે રીતે જ ગણો.

	૧૦	૧		
હંસની સંખ્યા	૩	૯	૧૦ ૧૦ ૧૦	૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧
સારસની સંખ્યા +	૩	૧	૧૦ ૧૦ ૧૦	૧

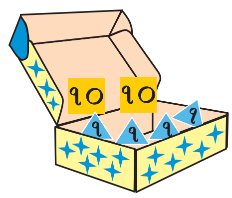

સારસ અને હંસની કુલ સંખ્યા કેટલી છે તે કહો.

એકમ ૨૮

૪

એક દિવસ સવારે સૂરજે જોયું કે ૭૦ પક્ષીમાંથી માત્ર ૨૬ પક્ષી જ રહ્યાં છે. બાકીના પક્ષીઓ જતાં રહ્યાં.

● કેટલાં પક્ષી ચાલ્યાં ગયાં ? ૧૦ ૧

	૧૦	૧	
	૭	૦	૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦
−	૨	૬	૧૦ ૧૦ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧

આપણે ૦ પક્ષી ૬ માંથી બાદ કરવાના છે. યાદ છે ને? ૧ ના દસ કાર્ડ બરાબર ૧૦ નું જૂથ બનાવ્યું હતું. તેનાથી ઊલટું કહીએ ૧૦ નું જૂથ = ૧ ના દસ કાર્ડ. આપણી પાસે ૧૦ ના સાત જૂથ છે. તેમાંથી ૧૦ નું એક જૂથ એકમમાં લઈએ તેથી ૧૦ = ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ થયા. હવે બાદ કરીએ. દશકમાં હવે ૧૦ ના છ જૂથ રહ્યાં.

	૧૦	૧	
	૬	૧૦	
	~~૭~~	~~૦~~	૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ~~૧૦~~ ~~૧૦~~ ~~૧૦~~ ૧ ૧ ~~૧~~ ~~૧~~ ~~૧~~ ~~૧~~ ~~૧~~ ~~૧~~
−	૨	૬	~~૧૦~~ ~~૧૦~~ ~~૧~~ ~~૧~~ ~~૧~~ ~~૧~~ ~~૧~~ ~~૧~~
	૪	૪	૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧ ૧ ૧ ૧

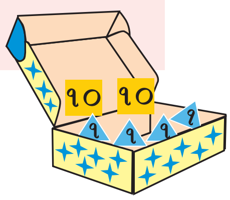

૪૪ પક્ષીઓ ચાલ્યાં ગયાં.

૪

એકમ ૨૮

૭

કાટમ-કાટ

આજે આપણે કાટમ-કાટ રમત રમીશું.

૧૦ થી ૫૦ વચ્ચેની કેટલીક સંખ્યાઓને ખાનામાં લખો. કોઈપણ સંખ્યાને બીજી વાર ન લખવી.

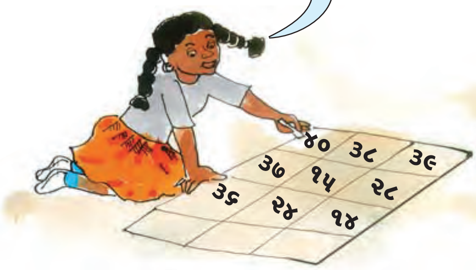

આ સંખ્યા ૨૭ અને ૧૨ નો સરવાળો કરી મેળવી શકીશ.

૨૭ + ૧૦ = ૩૭ અને ૨ ઉમેરીએ તો ૩૯ થશે.

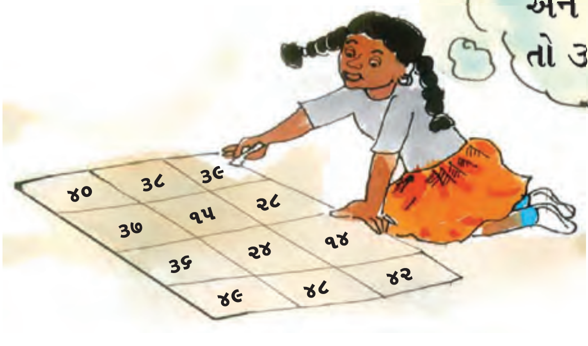

ચાલો ૩૯ ઉપર (X) ચોકડી લગાવો. જે સૌથી પહેલાં બધી જ સંખ્યા પર ચોકડી લગાવશે તે જીતશે.

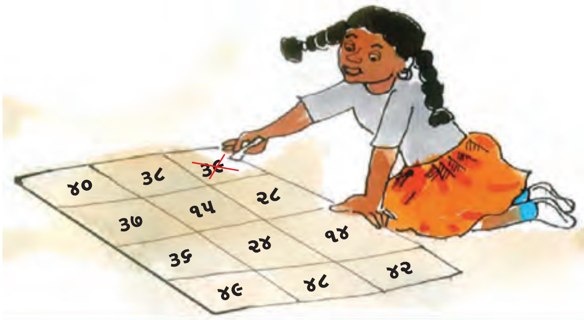

એકમ ૨૯

૧

નામમાં અક્ષર

શોધો :

(ક) એક સરખા અક્ષરથી પૂરાં થતાં હોય તેવાં નામની સંખ્યા : ....

(ખ) એવો અક્ષર જેનાથી કોઈ નામની શરૂઆત ન થાય : ....

(ગ) એક સરખા અક્ષરથી શરૂ થતાં હોય તેવાં નામની સંખ્યા : ....